LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c

NO. 12 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, KOVO [MARCH] 23, 1979 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 68-IEJI METAI

KRISLAI

Dar priminimas
"Ne taika, bet karas"
Nevaisinga misija
Jie turi būti nubausti
Gaisrų epidemija
Ir vėl Suomijos sostinė

A. BIMBA

Jau bepaliko tik gera savaitė iki metinio "Laisvės" dalininkų suvažiavimo. Jis įvyks kitą sekmadienį, balandžio 1 dieną. Labai svarbu jame dalyvauti visiems, kuriems tik sveikata ir sąlygos leidžia.

Laikai sunkūs, ir dar vis sunkėja. Didėja ir "Laisvės" išlaikymo problemos. Labai reikalingas kuo plačiausias laikraščio leidėjų pasitarimas, kaip tas problemas išspręsti.

□

Šiandien visame pasaulyje labai daug rašoma ir kalbama apie mūsų prez. Carterio, Izraelio premjero Begino ir Egipto prez. Sadato sulipdytą tarp Izraelio ir Egipto taiką, kuri būsianti iškilmingai pasirašyta ateinantį pirmadienį, kovo 26 dieną.

Bet ar ši tarp šių dviejų šalių taika iš tikrųjų jau reiškia bent pradžią taip reikalingos visuotinės Vidurio Rytuose taikos? Taip sako čia suminėti trys žymūs vadai. Bet su jais nesutinka kitų arabiškųjų kraštų galvos.

"Kaip tik priešingai," sako palestiniečių žymusis vadas Arafatas. Gerai susipažinęs su sulipdytos taikos turiniu, jis pareiškė: "Ši jų taika reiškia ne taiką, bet karą"! Joje, kaip žinia, nė nekalbama apie pripažinimą palestiniečiams teisės į savo nepriklausomą valstybę. Prezidento Carterio skubiai pasiųstas patarėjas Brzezinski laiméti iš Jordano ir Saudi Arabijos taikos užgyrimą, sugrįžo nieko nepešęs.

Taigi, pasiekimui taikos Vidurio Rytuose perspektyvos, kaip atrodo, yra dar žymiai pablogėjusios.

□

Rytų Vokietija duoda gerą pavyzdį Vakarų Vokietijai ir kitoms šalims, kaip reikia traktuoti surastus naciškus karo kriminalistus ir jų talkininkus. Ten šiomis dienomis tapo du naciški pabaisos nubausti viso amžiaus, o vienas keturiolikos metų kalėjimu. Tuo tarpu Vakarų Vokietijoje yra nustatytas laikas, po kurio ir žinomi naciški žmogžudžiai nebegalės būti teisiami ir baudžiami.

Todėl šiandien iš visų pasaulio kampų nuo geros valios žmonių plaukia Vokiečių Demokratinės Respublikos (Rytų Vokietijos) vyriausybei nuoširdūs sveikinimai, o Vokiečių Federatyvinės Respublikos (Vakarų Vokietijos) vyriausybei protestai ir pasmerkimai.

□

Šiais laikais mūsų miestuose ir miesteliuose yra labai pagausėję gaisrai. Kai kur, kaip, pavyzdžiui, New Jersey valstijoje, jie yra virtę tikra, baisia epidemija. Tik įsivaizduokime: Jau šiais metais ten gaisruose žuvo daugiau kaip 40 žmonių!

O kas daugiausia nuo gaisrų nukenčia? Ne daugiausia, bet išimtinai—nukenčia biednuomenė. Nesigirdi, kad kur nors bent viena didžiųjų turčių šeima būtų gaisre žuvus. Nesigirdi, kad kur nors turčių palociuose būtų įvykęs pavojingas gaisras.

Gaisrai siautėja tiktai miestų lūšnynuose, kur nesvietiškas susikimšimas, kur seni, be reikalingos nuo gaisrų apsaugos pastatai, kuriuose gyvena biednuomenė!

Pereitą antradienį skaitome iš Washingtono pranešimą, kad prezidentas "Carteris skubiai siunčia Egiptui 2 bilijonus dolerių, o Izraeliui 3 bilijonus."

Koks būtų buvęs didelis skirtumas, jeigu mūsų prezidentas būtų skubiai tuos penkis bilijonus dolerių pasiuntęs mūsų miestams kovai su lūšnynais!

□

Ir vėl Suomijos sostinės vardas maloniai suskambėjo visų pasaulio geros valios taiką mylinčių žmonių ausyse. Mat, kovo 6-8 dienomis Helsinkyje įvyko Pasaulinės Taikos Tarybos sušaukta konferencija, kurioje dalyvavo atstovai iš viso šimto šalių. Patys konferencijos šaukėjai stebisi, kad taip skubiai sušaukta konferencija buvo taip skaitlinga atstovais.

Konferencijos tikslas—apginti Kinijos ginkluotą agresiją prieš Vietnamo Socialistinę Respubliką. Nereikia nė sakyti, jog konferencija vienbalsiai tą agresiją griežčiausiai pasmerkė.

Slovė Pasaulinei Taikos Tarybai už jos sušaukimą!

Susirūpinusių miestų merų balsas

Sioje nuotraukoje matome San Francisco miesto merą Dianne Feinstein (kairėje). Newarko merą Kenneth Gibson ir Buffalo merą James Griffin. Jie tariasi savo vadovaujamųjų miestų varguomenės labai sunkios padėties reikalais. Jie pasiuntė Washingtonan Kongreso Atstovų Rūmų biudžetiniam komitetui reikalavimą, kad jis atmestų prezidento Carterio siūlomame 1980 metų biudžete sumažinti lėšas socialiniams projektams. Toks sumažinimas reikštų be galo skaudų smugį miestų biednuomenei. Panašiai turėtų užprotestuoti ir visų kitų miestų merai.

Pripažįsta, kad kaliniai kankinami

Londonas. — Pateikė savo raportą komisija, kuri tyrinėjo kalėjimuose Siaurinės Airijos padėtį. Komisija pripažįsta, kad grupė suareštuotų nužiūrimų teroristų per apklausinėjimą buvo policijos žiauriai kankinami, jėga verčiami prisipažinti kaltais.

Siaurinė Airija apgyventa protestantų tikėjimo airiais. Ją valdo Anglija.

Kaltina nepaisymu

Juodųjų žmonių susivienijimas (Association for the Advancement of Colored People) reikalauja, kad teisingas nubaustų Sveikatos, Apšvietos ir Gerovės Departamento sekretorių Califano už neprivertimą North Carolina universiteto įvykdyti rasinę integraciją. Pasirodo, kad šią aukštąją mokyklą federalinė valdžia kasmet paremia net 89 milijonais dolerių.

Valdžia mokyklą finansuoja ir joje toleruoja rasinę diskriminaciją!

Salonika. — Kovo 14 d. čia prie Jugoslavijos sienos įvyko labai skaudus graikų autobuso ir jugoslavų sunkvežimio susidurimas. Nelaimėje žuvo 30 žmonių.

Bendrosios rinkos "tėvas"

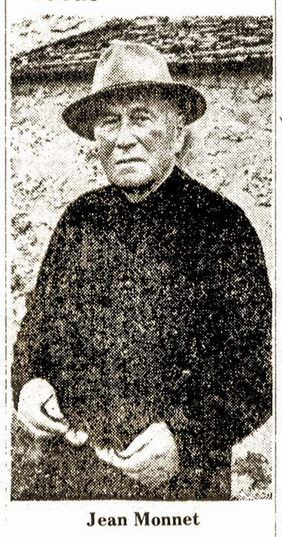

Jean Monnet

Paryžius. — Kovo 16 dieną sulaukęs 90 amžiaus mirė Jean Monnet, laikomas Europos kapitalistinių šalių Bendrosios rinkos įkūrėju-tėvu. Žinoma, velionis buvo multimilijonierius, vienas iš turtingiausių prancūzų. Prancūzijoje jis vadovavo visai eilių įviairų stambių firmų.

Darbovietėse žūsta tūkstančiai darbininkų

Chicago, Ill. — Vasario 16 Burnside plieno liejykloje įvyko baisi nelaimė. Nuo apdegimo nukentėjo 19 darbininkų. Iš jų keturi—Steve Mihalik, Lawrence Stiff, Albert Chisholm ir Lewis O'Daniel—mirė. Kiti keli tapo visam gyvenimui invalidais. Jie visi yra Jungtinės Plieno Darbininkų Unijos lokalo 1719 nariai.

Kalta plieno kompanija. Tiek bosai, tiek darbininkai tokį pavojų numatė. Darbininkai keletą kartų protestavo, keli jų net buvo atsisakę eiti į tą vietą dirbti. Jie reikalavo pavojų pašalinti. Bet samdytojai su jų protestais bei reikalavimais nesiskaitė. Mat, nelaimės pašalinimas gal būtų pareikalavęs tūkstančio kito dolerių. Tiek mažiau kompanijai būtų likę pelno. O mūsų kapitalistinėje sistemoje samdytojų pelnas yra pirmoje vietoje.

Negi ši tragiška Burnside liejykloje nelaimė yra vienintele nelaimė, arba tik labai reta išimtis! Antai 1976 metais panašioje darbavietėse nelaimėse žuvo 3,940 darbininkai, o 1977 metais jau 4,760. O kiek buvo sužeistų paverstų amžinais invalidais! 1978 metais žuvusių darbininkų skaičius dar nežinomas. Spėjama, jog jis bus žymiai didesnis. Žengiame ne pirmyn, bet atgal . . .

Jau uoliai ruošiasi prie jubiliejinės konvencijos

Jungtinių Valstijų Komunistų Partijos Centro Komitetas praneša, kad partijos 22-oji konvencija įvyks šių metų rugpjūčio 22-26 dienomis. Tai bus jubiliejinė konvencija, nes šiemet Komunistų Partijai sukanka lygiai 60 metų. Ji buvo kairiųjų socialistų suorganizuota 1919 metais. Įdomu ir tas, kad ši konvencija šaukiama Detroit, Mich.—kaip tik tame pačiame mieste, kuriame K. P. buvo suorganizuota.

Komitetas sako, kad gegužės 1 dieną visoje partijoje oficialiai prasidės konvencijai pasiūlymų ir rezoliucijų aptarimas. O tarp birželio 15 ir liepos 15 įvyks distriktų konvencijos ir delegatų į konvenciją rinkimai.

Sis komunistų jubiliejinis sąskrydis busiąs labai skaitlingas. Jame tikimasi turėti svečių-brolišku delegatų iš daugybės kitų šalių komunistinių partijų.

Konvencija baigsis rugpjūčio 26 dieną po pietų masiniu susirinkimu, kuriame galės dalyvauti ir vietiniai didmiesčio žmonės.

Jaunimas organizuojasi prieš militarinę tarnybą

Sios šalies militarinės jėgos (Pentagonas) veda plačią kampaniją už sugrąžinimą verstinos militarinės tarnybos, kuri buvo panaikinta tuoj po Vietnamo karo. Siomis militaristų pastangomis labai susirūpino studentija. Į darbą energingai metasi Jungtinių Valstijų Studentų Susivienijimas. Aukštosiose mokyklose organizuojasi studentų komitetai kovai prieš tokios tarnybos sugrąžinimą. Sakoma, kad tokie komitetai jau veikia 150 kolegijų ir universitetų.

Žinoma, jaunimo kovą remia daug darbo unijų ir kitokių liaudies organizacijų. Į tą kovą energingai įsijungia Civilinių Laisvių Sąjunga.

Ženeva. — Čia lėktuvų stotyje tarp Izraelio vyriausybės ir Palestinos Išsilaisvinimo Organizacijos įvyko pasikeitimas kaliniais. Už vieną neseniai suimtą Izraelio kareivį, Izraelis iš savo kalėjimų paleido net 66 palestiniečius!

Athenai, Graikija. — Europinių kraštų sporto taryba griežtai pasmerkė sporte rasinę, politinę, tautinę bei religijinę diskriminaciją.

Pilnai užteksią vieno taikos pasirašymo

Cairo. — Buvo planuojama prezidento Carterio, premjero Begino ir prezidento Sadato taikos pasirašymo iškilmes turėti trijose vietose: Washingtone, Cairo ir Jeruzalime. Bet Egipto prezidentas tam planui priešingas. Jis sako, kad užteks pasirašymo ceremonijų vienoje kurioje sostinėje. Jis, matyt, mano, kad perdaug tų ceremonijų tiktai dar labiau supykdys kitus arabiškus kraštus, kurie, kaip žinia, iš viso šiai sutarčiai labai priešingi.

Visas pasaulis bus supažindintas su Vilniaus universitetu

Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejų nutarė pažymėti JUNESKO—speciali Jungtinių Tautų švietimo, mokslo, kultūros organizacija.

Kasdien vis labiau senajame Universitete jaučiamas įžymios sukakties artėjimas. Kasdien senieji rūmai restauratorių ir statybininkų triūso dėka jaunėja, studentų ir dėstytojų kolektyvas vis naujas dovanas paruošia jubiliejui.

Ir štai dar vienas džiugus pranešimas. JUNESKO nutarimas įgalina supažindinti su vienu seniausių Europos universitetu visą pasaulį. Tam pasitarnaus JUNESKO leidiniai, kitos priemonės.

Mexico City, Meksika. — Kovo 14 dieną čia įvyko gana smarkus žemės drebėjimas.

Popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbta pirmoji enciklika

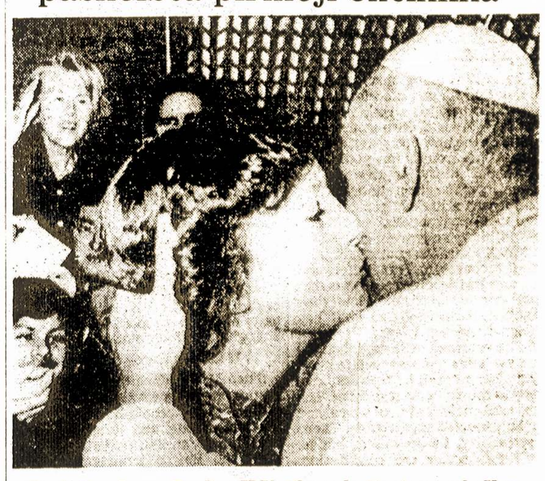

Popiežius Jonas Paulius II Vatikane bučiuoja panelę Kay Kelly, anglikę, kuri, sakoma, serga nebepagydomu vėžiu

Vatikanas. — Kovo 15 naujasis popiežius Jonas Paulius II paskelbė savo pirmąją encikliką (pareiškimą). Enciklika nepaprastai ilga: 24,000 žodžių, 100 puslapių, ji rašyta lenkų kalba ir, išversta į visą eilę kitų kalbų.

Iš spaudoje pateiktų iš enciklikos ištraukų susidaro įspūdis, kad jinai susideda iš beveik tokių pat frazių apie Katalikų bažnyčią, jos misiją ir pareigas, kaip ir kitų popiežių enciklikos. Jonas Paulius II savo pareiškime sumini ir dabartinius labai neramius, labai audringus laikus, ir sako, kad Katalikų bažnyčia turinti ypatingą dėmesį kreipti į šiandieninio žmogaus laisvę ir didingumą. Bet neaiškiu, kaip ir kokiais būdais jo vadovaujama Katalikų bažnyčia to tikslo sieks. Kaip žinia, iki šiol Katalikų bažnyčia daugiausia dėmesio kreipė į išnaudotojų, prispaudėjų ir tironų interesus, o ne į paprasto žmogelio—pramonės darbininko bei žemdirbio.

Lietuva neteko žymaus menininko

Vilnius. — Kovo 5 dieną, eidamas 75-uosius metus, mirė lietuvių scenos veteranas, Lietuvos TSR nusipelnęs meno veikėjas **Valerijonas Derkintis.**

V. Derkintis gimė 1904 m. lapkričio 15 d. Mažeikių rajone, Ketūnų kaime valstiečių šeimoje. Mokėsi Telšių gimnazijoje, kurį laiką studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete. 1928 m. jis priimamas į Valstybės teatro vaidybos studiją ir čia semiasi mokslo žinių iš K. Glinskio, B. Dauguviečio, A. Sutkaus ir kitų įžymių lietuvių teatro meistrų.

Valerijonas Derkintis

Baigęs studiją V. Derkintis dirbo Siaulių ir Klaipėdos teatruose. Daugiau kaip 30 metų velionis atidavė Akademinio dramos teatro scenai.

Plataus kūrybinio diapazono scenos meistras buvo gerai žinomas televizijos žiūrovams, radijo teatro klausytojams. Jis pasireiškė ir kaip kino aktorius.

V. Derkintis aktyviai dalyvavo visuomeniniame gyvenime, padėjo ugdyti jaunuosius aktorius.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$10.00	United States, per 6 months	$ 5.50
Canada, Lat. Amer., per year	$10.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	$ 5.50
Foreign countries, per year	$12.00	Foreign countries, 6 months	$ 6.50

Turėtų kilti protestų audra

Kaip prieš keletą metų gyvavo du Vietnamai, o šiandien gyvuoja dvi Korėjos—Siaurinė Korėja ir Pietinė Korėja, ir dvi Vokietijos-Vokiečių Demokratinė Respublika ir Vokiečių Federatyvinė Respublika, taip yra du Jemenai-Pietinis Jemenas ir Šiaurinis Jemenas su skirtingo pobūdžio valdžiomis ir socialinėmis santvarkomis. Abudu Jemenai yra arabiški kraštai. Pirmajam Jemenui vadovauja pažangiosios jėgos, o antrajam—reakcinės, konservatyviškos. Tarp jų šiuo laiku vyksta labai aštrūs, o kartais net ir ginkluoti ginčai.

Į tuos ginčus vis giliau ir giliau militariniai įsivelia ir mūsų Jungtinės Valstijos. Prezidento Carterio administracija jau yra į Siaurinį Jemeną pasiuntusi 400 taip vadinamų militarinių "patarėjų." O kas pavojingiausia, tai kad mūsų vyriausybė pradėjo S. Jemeną ginkluoti moderniškais ginklais. Iš Washingtono pranešama, JAV yra pasiruošus jam parduoti net už 400 milijonus dolerių ginklų!

Be to, prezidentas Carteris pasiuntė ten specialią komisiją, kuriai yra pavesta stengtis sudaryti S. Jemeno bendrą militarinį frontą su Saudi Arabija prieš kitas arabiškąsias valstybes, kurios šiandien smerkia atskirą Egipto sutartį su Izraeliu.

Situacija darosi labai rimta ir pavojinga. Šį vyriausybės ėjimą smerkia visi pažangūs amerikiečiai, nes jis veda į naują, labai turtu ir gyvybėmis iškaštingą karinę avantiūrą—į tokią, ir gal dar pavojingesnę, negu šis kraštas anais metais buvo įveltas Indokinijoje. Prieš šios avantiūros ruošimą turėtų kilti protestų audra. Kongresas turėtų pasipriešinti. Jį turėtų pasmerkti darbo unijos ir kitos liaudiškos organizacijos.

Ką reiškia uždarymas branduolinės energijos 5 fabrikų?

Prieš kelias dienas iš Washingtono staiga gautas įsakymas per 48 valandas uždaryti penkias didžiules branduolinei energijai gaminti įmones. Visur kilo didžiausias nusistebėjimas: Kas pasidarė? Kokiais išrokavimais ir sumetimais tai daroma?

Atsakymo laukti ilgai nereikėjo. Dalykas, girdi, tas, kad specialistai gerai ištyrė ir nustatė, jog tose apylinkėse įvykus mažiausiam žemės drebėjimui, tų reaktorių-įmonių vambzdžiai neatlaikytų ir įvyktų didžiausia tragedija, kuri pareikalautų gal daug nekaltų gyvybių. O niekas negali garantuoti, kad žemės drebėjimai neįvyks. Jokiu būdu negalima rizikuoti . . .

Be to šiandien Jungtinėse Valstijoje jau veikia 63 branduolinei energijai gaminti, išsidėsčiusios po visą šalį įmonės. Ar kitos įmonės geriau pagamintos? Ar jų vamzdžiai tvirtesni, geriau sukonstruoti ir žemės drebėjimą atlaikytų? Kodėl, tik tų penkių įmonių įrengimai yra su defektais, o likusieji 58—be jų? Taip pat klausimas: Ar panaudojant ir pačią geriausią ir vėliausią technologiją, galima sukonstruoti tokį reaktorių, kuris prieš tokią gamtos jėgą, kaip nors ir silpnas žemės drebėjimas, garantuotai atsilaikytų?

Tai vis klausimai, į kuriuos joks mokslininkas veikiausiai dar nėra suradęs atsakymo ir vargu kada nors suras.

Ar tik dėl to visos veikiančios branduolinės energijos įmonės turėtų būti uždarytos, likviduotos? Kol kas niekas tokio pasiūlymo dar nėra pasiūlęs. Tik prieš tokių naujų įmonių statymą protestuoja gyventojai tų apylinkių, kuriose jas planuojama arba pradedama statyti. Tokių protestų gerą pavyzdį duoda Seabrook, N. H., apylinkės gyventojai.

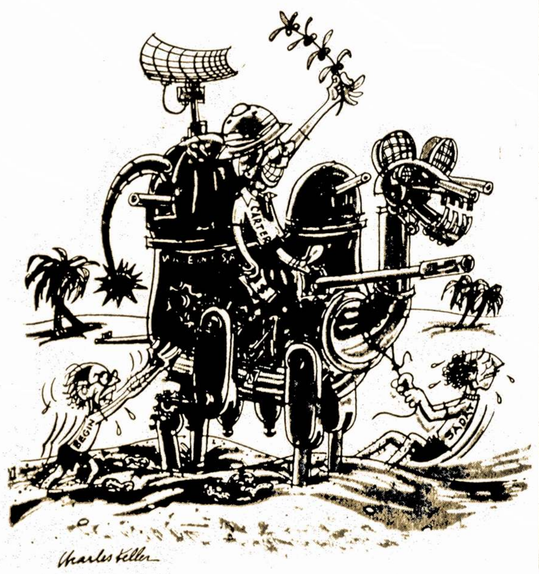

Kas ką rašo ir sako

APIE NUOTAIKAS ITALIJOS AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE

Pagal Tarybų Sąjungos ir Italijos kultūrinio-mokslinio bendradarbiavimo programą Romos universitete stažavosi Tarybų Lietuvos technikos mokslų kandidatas Romanas Podagelis. Vilniaus dienraštis "Tiesa" (kovo 4 d.) paskelbė jo straipsnį "Slogi atmosfera Italijos universitetuose."

"Jaunimo pasaulėžiūros formavimui didelę reikšmę turi politinis klimatas šalyje," tarp kitko, rašo mokslininkas. "Politinės ir ekonominės krizės paaštrėjimas Italijoje uždeda neigiamą antspaudą aukštosios mokyklos vaidmeniui ir padėčiai apskritai.

Labiausiai slegiantį įspūdį daro augantis nedarbas. Savaime suprantama, jaunam, pradedančiam savarankiško gyvenimo kelią žmogui labai rūpi įsidarbinimo klausimas. Todėl nenuostabu, kad streikuojančiųjų tarpe daug studentų. Kalbantis su studentais aiškėja, kad daugelis jų nuo tada, kai užsirašo į universitetą, pradeda ieškoti darbo, o kai tik ji suranda, meta mokslą. Tiems, kurie nugalėję sunkumus sugeba užbaigti mokyklą, sunku būna praktiškai įtvirtinti įsigytas teorines žinias. Kartu tik maža dalis diplomuotų specialistų gauna darbą pagal specialybę (tik pažinčių dėka ar pagal profesorių rekomendacijas).

Nei universitetas, nei švietimo ministerija studentų įdarbinimo klausimų nesprendžia. Neatsitiktinis reiškinys, kad nemaža dalis jų ieškoti darbo išvažiuoja į užsienį. Žinomi ir tokie atvejai, kai dėstytojai dirba negaudami atlyginimo kelerius metus, kol gauna atsiradusią vakantinę vietą.

Neįprastas mums reiškinys yra čia ir visuomeninio gyvenimo nebuvimas—nėra masinių sportinių organizacijų ar meno saviveiklos kolektyvų. Ir tarpusavyje studentai bendrauja mažai.

Keista, kad inžinerijos fakultete, kuriame dirbau, studentų tarpe nemačiau merginų. Italijoje moteris inžinierė—didelė retenybė."

CHICAGOS TĖVELIAI MARIONAI LABAI SUSIRŪPINĘ

Kunigų dienraščio "Draugas" redaktorius savo vedamajame "Perspėja, kad skuba į chaosą" (kovo 6 d.) dejuoja ir džiaugiasi:

"Daugelio buvo manoma, kad tik mes lietuviai ar iš viso naujieji Amerikos vyriausybę, kad ši dažnai per nuolaidi komunistams, kad jos nuolaidų dėka komunizmas be kovos paima vieną ar kitą kraštą. Mes dažnai minėjome, kad JAV turėtų būti kietesnė ir griežtesnė su komunistiniais kraštais, nes anot Solženicyno, visur, kur tik Amerika paspaudė, Maskva pasitraukė. Vienas iš tokių atvejų yra raketų išvežimas iš Kubos.

Bet dabar Amerikos vyriausybę pradėjo daug daugiau kritikuoti ir žymieji krašto žmonės. Vien už tai, kad Amerika vis labiau nuolaidžiauja, prarasdama draugus ir išgąsdindama neutraliuosius, kurie matydami Amerikos silpnumą, gali mestis į kitą pusę, susidėti su Amerikos ir laisvės priešais. Siuo metu vis daugiau pasigirsta balsų, kad Amerika turi būti stipri ir kur reikia turi kietai laikytis.

Gal niekada tiek daug nebuvo amerikiečių spaudoje įvairių savo vyriausybės kritikų kaip dabar ir tai liudija, kad tam tikra prasme yra blogai, bet iš antros pusės ir gerai gal Amerika pabus."

AŠTRIAI KRITIKUOJA IR SMERKIA

Kaip atrodo, tai kai kurie "veiksniai" mūsų tautietį Vytautą Širvydą jau išvedė iš kantrybės. Brooklyno "Vienybėje" (kovo 2 d.) jis jau atvirai jiems kailį vanoja.

Prašome:

"Du bendruomenininkai atsilankė Valstybės departmente ir, atrodo, siekė palikti ten įspūdį, būk kalbą Amerikos lietuvių vardu, nors šie juos mažai tepažįsta, ir niekad, net netiesioginiu būdu, nėra išrinkę savo nuotaikų reiškėjais. Jie parodė gana didelę ignoranciją, klausinėdami Baltijos reikalų skyriaus vedėjo D.Thomas Longo ir Sovietijos reikalams skyriaus vedėjo Shaun M. Byrnes, kam, girdi, leista po Ameriką koncertuoti Sauliaus Sondeckio vadovaujam Vilniaus kameriniam orkestrui, kuris tūkstančiams amerikiečių buvo pristatytas angliškai gražiu, iliustruotu Vilniaus Minties leidyklos leidiniėliu kaip "Lithuanian Chamber Orchestra."

Be abejojimo, Valstybės departmento pareigūnai galėjo tik stebėtis tų dviejų tariamai "kultūringų" lietuvių priekaištais, kam amerikiečiams buvo suteikta progų išgirsti lietuvių tautos kultūrinę pažibą ir jėgą. Ta jėgą, kurią, po koncertų, kaip labai aukšto lygio, gyrė veik visi amerikiečiai muzikos kritikai (ir vienas Nashua, N. H., lietuvis, Robertas Narkūnas), o pirm to jau buvo išgyrę Vokietijos ir kitų kraštų kritikai. Dar labiau mūsų ignoramusais bene stebėtasi, kad šie departmentui skundėsi, kam, girdi, Festival of Russian Dance ansambliui leista koncertuoti "didesniuose ir reikšmingesniuose miestuose," ir priekaištavo, kodėl, lietuvių orkestrui palikta "maži, nuošalesni" miesteliai. Sitokią "eat the cake and have it, too" logiką tik mūsų bendruomenininkai gali išvystyti."

IR TAS KANADIEČIŲ PRASISKOLINIMAS DAR VIS DIDĖS!

Kanadiečių "Tėviškės žiburiuose" (kovo 1 d.) rašoma:

Kanados iždo tarybos pirm. J. Buchanas federaciniam parlamentui pateikė numatomas 1979-80 m. biudžeto išlaidas, kurios sieks $52,6 bilijono. Lyginant su 1978-79 m. biudžetu jos padidinamos 8,9% arba $4,3 bilijono. Lygiai tokį pat nuošimtį yra pasiekusi ir dabartinė infliacija. Kaikuriems valdžios departmentams išlaidos padidinamos, kaikuriems sumažinamos. Pastarųjų grupei priklauso pašalpos meno bei kultūros reikalams, įskaitant valstybinę televizijos bei radijo CBC bendrovę, valdžios tarnautojų sumažinimas 6,685. Krašto apsaugos ministerijai išlaidos padidinamos 6%, nes jai teks pirkti karo aviacijai skirtus naujus amerikietiškus naikintuvus. Net $8,35 bilijono pareikalaus palūkanos už federacinės valdžios paimtas paskolas. Praktiškai tai reiškia, kad kiekvienas mokesčių mokėtojas toms palūkanoms turės atiduoti po $835. Išdalinus visą valstybinę skolą Kanados gyventojams, kiekvienam jų, įskaitant net vaikus, tektų po $2,250. Pranašaujama, kad ši skola iki 1980 m. kovo 1 d. gali pasiekti $100 bilijonų. Išlaidų duomenys nesudaro pilno biudžeto, nes jam trūksta numatomų pajamų. Atrodo, ir vėl bus neišvengta didoko deficito, Kanadą vedančio į vis didesnį įsiskolinimą."

O JIS NORĖTŲ MATYT AMERIKĄ LABIAU GINKLUOTĄ

"Kai kurie ekspertai įrodinėja, sako Clevelando smetoninininkų žymusis orakulas Vytautas Meškauskas savo straipsnyje "Įvykiai reikalauja stipresnės rankos," ("Dirva," kovo 8 d.), "kad SALT II reikalinga todėl, kad be tos sutarties JAV turėtų daugiau ginkluotis, o to amerikiečiai nenori."

Ekspertai teisūs: iš tikrųjų milžiniška amerikiečių dauguma priešinga dar didesniam ginklavimuisi. Bet, žinoma, su jais nesutinka mūsų tautietis Vytautas ir visi kiti lietuviškieji reakcininkai. Jis sako:

"Bus labai įdomu stebėti, kaip pasikeis Amerikos politikų kalbos. Iki šiol jie—respublikonai ir demokratai—vis dar lenktyniauja kaip sumažinti valstybės biudžetą. Žinia, galima aiškinti, kad JAV negali vaidinti didesnės rolės pasaulyje, jei pačios nesusitvarko namie, nesuvaldo infliacijos ir neišsprendžia energijos krizės. Tiems tikslams pakrypimas į izoliaciją galėtų padėti. Nelaimei, pasaulis iki to nestovės vietoje—griežtesnė ir stipresnė politika reikalinga jau dabar. O kaip tyčia, dabar JAV karinėms pajėgoms trūksta 60,000 savanorių. Jau dabar reikėtų įvesti karinę prievolę, nepaisant viso jos nepopuliarumo. Reikėtų suderinti ir ūkinę politiką su krašto strateginiais ir taktiniais reikalavimais. Visam tam reikalingas atbudimas, tačiau ar iš tikro jis jau stovi už kampo?"

Toks atbudimas, kokio nori ir reikalauja Vytautas Meškauskas, reikštų žmonijai baisiausią nelaimę, nes jis ją vestų į pražūtingą pasaulinį branduolinį karą. Tikėkime, kad toks amerikiečių "atbudimas" niekados, niekados neįvyks.

RAŠO "LAISVĖS" GERAS BIČIULIS VYTAUTAS KAZAKEVIČIUS

Kai įsibėgėjo naujieji metai . .

Mielas drauge Antanai,

kadangi vis tolsta tos dienos, kai turėjome galimybę daugiau pabendrauti su Jumis New Yorke,—juk turbūt netrukus bus visas pusmetis, kai grįžau namo,—kadangi, iš kitos pusės, matyt, vis artėja diena, kai vėl susitiksime Vilniuje, kilo mintis parašyti Jums laišką, kuriuo galėčiau pasidalinti mintimis ir naujienomis, mano, manymu, galinčiomis pasirodyti įdomiomis ir "Laisvės" skaitytojams.

Dar, berods, visai visai neseniai laukėme Naujųjų metų nakties, galvodami, kaip linksmiau ją sutikti, o jau ir pirmasis metų mėnuo spėjo prabėgti . . . Grįžau iš New Yorko į Vilnių dar vasarišką dieną, o štai jau pripratome prie gilios, šaltos, snieguotos žiemos. Iš tikro, seniai beturėjome tokią tikrą, tokią pastovią žiemą. Buvo ir šalčių, kurie per šimtmetį kartą tepasitaikę.

Per tą laiką, kai grįžau namo, beveik neteko "iškišti nosies" iš Vilniaus. Vieną sykį nukeliavau į Kauną, o gruodyje dvi savaites pabuvojau Druskininkuose—vistik viešnagė "Amerikose" gerokai nuvargino, būtina pasirodė pasilopyti sveikatą. Po Naujųjų metų į darbą grįžau ir žvalesnis, ir kūrybiškesnis. Na, o žiemos oru pagaliau ir išvykos į įvairias Lietuvos vietas nėra tokios patogios (panašias išvykas labai mėgstu, nėra Lietuvoje rajono centro ar didesnio miestelio, kurio nebūčiau išvaikščiojęs savo kojomis). Tad praėjęs laikas buvo skirtas darbui leidykloje, rašiniams, įvairiems pokalbiams. Atsivežiau nemaža medžiagos apie kultūrinį išeivijos gyvenimą, ypač praeities žmones, tad norisi jos daugiau paruošti spaudai. Vėl kas mėnesį išeivišką kultūrinę kroniką teikiu "Pergalei," parašinėju "Kultūros barams," "Gimtajam kraštui" ir kt. Buvo pasikvietę pokalbiams apie viešnagės JAV susitikimus "Kultūros barų," "Literatūros ir meno" redakcijos; A. Baltakis staiga sugalvojo, kad poetų sekcijoje pristatyčiau baltimoriečio A. Nykos-Niliūno poeziją, teko sutikti. Žinoma, neapsieita be kelių pasakojimų apie kelionę darbo draugams; yra ir daugiau panašių kvietimų (pav., pas Vilniaus rašytojus).

Esu leidyklos partinės organizacijos sekretorius. Tad teko rengti ataskaitinį-rinkiminį susirinkimą, kur vėliau buvau perrinktas toms pačioms pareigoms. Išrinko delegatu į Spalio rajono partinę konferenciją, o ten—į Vilniaus miesto partinę konferenciją. Partinis darbas taip pat reikalauja savo laiko, papildomų rūpesčių . . .

Tad taip ir bėga, gal net per greitai, laikas. Reikėtų galvoti apie ką nors didesnio, rimtesnio iš visų tų kelionių rašyti, lyg ir pradeda įspūdžiai "susitupėti," bet vargu ar pavyks iki pavasario prie jų prisėsti. Gal kol kas sėdėsiu prie to, kas greičiau, lengviau darosi—prie laikraštinių ir žurnalinių rašinių, kuriems medžiaga guli po ranka. O štai turiu ir "raminantį" pavyzdį—Apolinaras Sinkevičius New Yorke dirbo 1971-1975 metais, o knygą "žiebė" tik dabar. Ją, beje, spaudai ruošia mūsiškė "Gintaro" redakcija, ir knyga šiemet išvys pasaulį: netrukus keliaus į spaustuvę.

Mūsų karta: "Trisdešimtųjų metų gimimo . . ."

Bet dabar noriu pasakyti tai, nuo ko privalėjau pradėti šį laišką: pasidžiaugti tuo gražiu pagerbimu, kurio susilaukė Lietuvoje mūsų mielas Antanas Bimba. Šiek tiek jaučiuosi kaltas anksčiau atskirai nepasveikinęs, bet galvoju, kad savotiška "sveikinimo telegrama" yra Jūsų sukakčiai skirtas mano rašinys "Pergalės" žurnale. Buvo labai malonu dar kartą įsitikinti, kokia didele pagarba Tarybų Lietuva apgaubia mūsų pažangius tautiečius, kaip giliai suprantami jų nuopelnai visos mūsų tautos demokratiniam judėjimui. Matęs iš arti Jūsų pasiaukojantį darbą, mielas drauge Antanai, noriu nuoširdžiausiai palinkėti didelės ištvermės ir naujų susitikimų su gimtuoju kraštu.

Esama tokio gero sutapimo, kad A. Bimbos gimtoji diena—ta pati, kaip ir Justo Paleckio. Jaudinantis buvo šio nuoširdaus "Laisvės" bendradarbio, daugelio užsienio lietuvių pažįstamo ir bičiulio pagerbimas ryšium su jo 80-mečiu: dar sykį išryškėjo, kaip mylimas ir aukštai vertinamas šis be galo jaukus, paprastas, puikus žmogus. Ir toji meilė mūsų buvusiam ilgamečiui prezidentui, toji pagarba jo šviesiai, giliai inteligentiškai asmenybei su bėgančiais metais vis toliau ryškėja, ką patvirtino ir jo sukakties paminėjimas, jo naujas aukštas vyriausybinis apdovanojimas.

Siemet laukiame ir daugiau garbingų sukakčių: 70 metų sukaks Juozui Jurginiui (02.05), Juozui Baltušiui (03.14), Stasiui Vainiūnui (04.02.), Stasiui J. Jokubkai (05.08), Aleksandrui Žirguliui (05.15.), Romui Šarmaičiui (10.13); 75-eri metai—Antanui Gudaičiui (07.29), 80 metų—Juozui Paukšteliui (03.03.), Nelei Vosyliūtei-Dauguvietienei (05.30); Antanui Kučinskui (10.18), Elenai Bindokaitei (12.02), Jadvygai Čiurlionytei (12.17), Aleksandrai Staškevičiūtei (12.22) ir t. t. Visi jie susilaukė didžiausios Tarybų valdžios pagarbos, visiems jiems socialistinis gyvenimas sudarė vaisingo kūrybinio darbo sąlygas.

Tačiau, man atrodo, kad šiam laikui ypač būdingos yra penkiasdešimtmečių sukaktys. Ir pernai, ir šiemet, ir kitąmet vis sutinkame ir sutiksime pavardes tų Lietuvos kultūros veikėjų, kuriems sukanka 50 metų. Tai, sakyčiau, mano karta, kurią Justinas Marcinkevičius pavadino "trisdešimtųjų metų gimimo" karta. Kuo ji atkreipia dėmesį? Ogi tuo, kad ji atėjo į gyvenimą sunkiais, sudėtingais pokario metais. Ji ir jos darbai yra labai įtikinantis atsakymas tiems, kurie norėtų, jog anie metai dėl jų prieštaringumo būtų "išbraukiami" iš mūsų visuomeninės ir kultūrinės istorijos, kad jie būtų priešpastatomi kitiems, vėlesniems mūsų visuomenės vystymosi laikotarpiams, kad juose būtų įžvelgiami tik negatyvūs akcentai. Kaip tik tie, pokario, metai davė Lietuvai kartą, kurios indėlis į tautos kultūrą yra ypatingas, kuri ištisam laikotarpiui suformavo savo kūrybinį veidą.

Taip, tie metai pagimdė reiškinių, kuriuos mes kategoriškai pasmerkėme, kurių ryžtingai atsisakėme ir kurių negalime abejingai prisiminti. Ir apie tai kalbėti moralinę teisę turime mes, tų negerovių pašalintojai, o ne visokie socializmo priešai ar "disidentai." Didelė neteisybė būtų daroma istorijai, jeigu už tų trūkumų nematytume svarbesnių, lemtingų dalykų. O būtent tie laikai atvėrė mums plačiausiai duris į aukštąjį mokslą, sudarė galimybes išsimokslinti ištisai kartai. Tai lydėjo labai aktyvus literatūrinis gyvenimas, įvairiausi saviveiklos renginiai. Pavyzdžiui, mus, žurnalistikos studentus, tik pradėjusius studijas, kviesdavo etatiniais darbuotojais laikraščių ir žurnalų redakcijos (taip daugelis pirmos, antros ir tolesnių laikų studentų laidos gavo darbą "Tiesos" redakcijoje).

Prisimenu, kaip aktyviai, entuziastingai veikė literatūros būreliai (beje, apie tai plačiai rašoma neseniai išėjusioje J. Bielinienės knygoje "Naujam gyvenimui pašaukus"). Mūsų Kauno, VI gimnazijoje, tuose būreliuose reiškėsi J. Degutytė, V. Jakelaitis, B. Raguotis, V. Radaitis, iš kitų gimnazijų ateidavo A. Baltakis, D. Judelevičius, I. Olšauskaitė ir kt. Dar daugiau jų susitikdavau Vilniaus universitete: Just. Marcinkevičius, A. Baltakis, A. Maldonis, V. Rudokas, V. Sulcaitė, G. Kanovičius ir t. t. Teatrų scenoje tada pasirodė jauni aktoriai, kurie šiandien yra vieni iš labiausiai žinomų. Kokiu šviežmu, prisimenu, padvelkė tada naujas Kauno dramos teatro kolektyvas! Su dažnu būsimuoju žinomu intelektualu susitikdavome . . . Sporto aikštėse (prisimenu, kaip fakulteto krepšinio rinktinėje žaidžiau drauge su A. Maldoniu, B. Raguočiu, žurnalistais A. Vasiliausku, V. Zelenkevičium, literatūros mokslininku G. Adomaičiu ir kt.; tinklinio rinktinėje buvo K. Ambrasas, R. Maliukevičius ir t. t.).

Taigi, tai buvo metai, kurie davė Lietuvai vieną iš įdomių ir kūrybingų kartų—šiandieninius penkiasdešimtmečius. Ir jie visi dėkingi tam sudėtingam laikui, kad jis padėjo vaisingos kūrybos pagrindus, apginklavo giliu naujo gyvenimo prasmės supratimu, sudarė sąlygas išaugti žinomais mūsų visuomenės nariais. Štai tarp šių metų penkiasdešimtmečių randame dailininką Vytautą Kalinauską, kilusį iš Joniškėlio, poetą Vincą Giedrą iš Viekšnių, choreografę Eleną Morkūnienę iš Kauno, maskvietį aktorių Artiomą Inozemcevą, ilgus metus lietuviškai vaidinusį Kauno dramos teatre, aktorius Henriką Kurauską iš Kauno ir Juozą Meškauską nuo Utenos (t. y. iš kaimo Utenos rajone), poetą Bronių Mackevičių nuo Varėnos, poetę Viliją Šulcaitę iš Jonavos, dailininką Juozą Burneiką nuo Alytaus, rašytoją Grigorijų Kanovičių iš Kauno, dirigentą Algirdą Vyžintą iš Vyžuonų, poetą Alfonsą Maldonį nuo Alytaus, solistę Ireną Žukaitę iš Prienų, kompozitorių Valentiną Bagdoną nuo Ignalinos, kino režisierę Bytautę Pajėdienę iš Mažeikių, literatūros kritiką ir žurnalistą Bronių Raguotį nuo Utenos, aktorių Balį Barauską nuo Ignalinos ir t. t.

Bus daugiau

TIKINČIAJAM IR ATEISTUI

Socialistinė valstybė ir religija

Socialistinės valstybės ir religinių organizacijų santykių istorija yra viena iš opių problemų, iškylančių ideologinėje socializmo ir kapitalizmo kovoje, Klastodami istoriją, spekuliuodami sudėtingu šių santykių formavimosi procesu, Tarybų Sąjungos ideologiniai priešininkai mėgina taip vaizduoti juos, kad, girdi, socialistinė valstybė persekioja bažnyčią, prievarta išgyvendina religinius tikėjimus. Bet visi šie mėginimai yra nepagrįsti.

Dar prieš šešiasdešimt metų jauna socialistinė valstybė dekretu dėl bažnyčios atskyrimo nuo valstybės ir mokyklos—nuo bažnyčios, kurį pasirašė V. Leninas, visiems laikams padarė galą žmogaus teisių apribojimams religiniu pagrindu. Įvairių religinių krypčių tikintieji įgijo vienodas galimybes praktikuoti savo religinius kultus. Tapo įmanoma ir nepriimti jokios religijos, tai yra netikintiesiems pirmą kartą buvo suteikta teisė nepaklusti religijai, propaguoti ateizmą. Jauna socialistinė valstybė įgyvendino tai, ko nesugebėjo padaryti nė viena buržuazinė įgyvendino tai, ko nesugebėjo padaryti nė viena buržuazinė valstybės. Jų konstituciniuose aktuose ir ypač gyvenimo praktikoje netikinčių žmonių teisės iki šiol visaip apribojamos.

Pavyzdžiui, daugelyje JAV valstijų žmonės, kurie neišpažįsta jokios religijos, negali užimti posto valstybinėse įstaigose ir būti liudytojais teisme. Net prezidento inauguracija, kongreso rūmų sesijų pradžia vyksta su religinėmis ceremonijomis. Visa tai rodo, kad faktiškai nėra tikinčiųjų ir netikinčiųjų lygybės.

Tarybų šalyje sudarytos visos galimybės tiek praktikuoti religinius kultus, tiek ir ugdyti ateistinę pasaulėžiūrą. Tikintieji gali lankyti maldos namus, cerkves, bažnyčias, sinagogas, mečetes ir pan. Dvasininkus rengia įvairios vidurinės ir aukštosios dvasinės mokyklos. Religinės organizacijos reikalingais kiekiais leidžia pamaldoms naudojamą literatūrą, periodinius leidinius, palaiko kontaktus su analogiškomis užsienio šalių organizacijomis.

TSRS Konstitucijos 52 straipsnis, pagal kurį bažnyčia atskirta nuo valstybės, garantuoja Tarybų Sąjungos piliečiams sąžinės laisvę, tai yra teisę išpažinti bet kurią religiją arba neišpažinti jokios, praktikuoti religinius kultus arba vesti ateistinę propagandą. Tas pats straipsnis draudžia kurstyti nesantaiką ir neapykantą ryšium su religiniais tikėjimais. Taigi bet koks tikinčiųjų diskriminavimas arba jų teisių apribojimas, religinių jausmų įžeidimas yra antikomunistinis veiksmas, už kurį atitinkamai baudžiama.

Lygiagrečiai tarybiniai įstatymai garantuoja ir ateistų teises. Tarybų valdžios metais absoliuti šalies piliečių dauguma stojo į ateizmo pozicijas. Sociologiniai tyrimai rodo, kad daugiau kaip keturi penktadaliai suaugusių šalies gyventojų nepripažįsta jokios religijos.

Kadangi Tarybų šalies piliečiams garantuojama sąžinės laisvė, tikintieji ir netikintieji turi vienodas pareigas visuomenei, valstybei. Didžioji dauguma TSRS piliečių, nepriklausomai nuo jų pažiūros į religiją, griežtai laikosi tarybinių įstatymų, sąmoningai daro visa, kas nuo jų priklauso, kad socialistinė Tėvynė taptų turtingesnė, kad tarybiniai žmonės gyventų geriau.

Įstatymo laikymasis ir vieningas naujosios TSRS Konstitucijos priėmimas visai nėra joks "smurtas asmenybei" arba propagandinė chimera, kaip dabar mėgina vaizduoti buržuazinė propaganda, o visų tarybinių žmonių gyvybinis reikalas. Daugybė tikinčiųjų pasisakymų, dvasininkų laiškai ir pareiškimai aiškiai rodo, kad jų pažiūros ir nuotaikos atitinka TSRS Pagrindinio įstatymo dvasią ir raidę, Tarybų Sąjungos įstatymus. Todėl idėjiniams priešininkams sunku tikėtis, kad, remdamiesi "pažiūra į tikėjimą," jie galėsią sukurstyti tikinčiųjų ir netikinčiųjų priešiškumą. Tačiau jie to vis dar tikisi, kursto tikinčiuosius nevykdyti tarybinių įstatymų, fabrikuoja visokius prasimanymus, siekdami sukelti užsienyje nuomonę, kad Tarybų šalyje, girdi, persekiojami tikintieji.

Tokie pareiškimai aiškiai absurdiški. Daugumoje kapitalistinių šalių, jų tarpe ir JAV, Prancūzijoje, Danijoje, Sveicarijoje, teisiniuose aktuose įtvirtinta, kad pilietinių arba politinių pareigų vykdymas negali būti siejamas su bažnytinio arba religinio pobūdžio sąlygomis. Būdinga, kad vien 1965-1968 metais karo Vietname laikotarpiu daugiau kaip du tūkstančiai amerikiečių buvo nuteista už atsisakymą tarnauti armijoje dėl religinių įsitikinimų.

Pastaraisiais metais tikintieji ir atskiri tokių sektantų organizacijų, kaip penkiasdešimtininkai, evangelikų krikščionių baptistų bažnyčių taryba, "Jehovos liudytojai," vadovai, kuriems daug metų darė įtaką buržuazinė propagandą, pradeda suprasti, kas iš tikrųjų yra jų "mokytojai," ir tvarko bendruomenių gyvenimą sutinkamai su Tarybų Sąjungos įstatymais.

Vieningoje tarybinių tautų šeimoje kartu su netikinčiais dirba dešimtys tūkstančių tikinčių žmonių—daugiau kaip 40 įvairių religinių krypčių šalininkų. Tarybų valdžia ir socialistinė valstybė griežtai žiūri, kad religinė nesantaika netrukdytų dirbti milijonams žmonių. Tai garantuoja naujoji TSRS Konstitucija, Tarybų Sąjungos įstatymai, visa tarybinio gyvenimo būdo aplinka.

J. Piščikas
Filosofijos mokslų KANDIDATAS

[TELEGRAMA]

Iš Tarybų Lietuvos

Petras Cvirka

Paminėta Petro Cvirkos jubiliejus

Vilnius. — Kovo 12 dieną sukako 70 metų, kai gimė lietuvių literatūros klasikas, žymus tarybinis rašytojas Petras Cvirka. Paminėta šios sukakties, pagerbti mylimo rašytojo ir visuomenės veikėjo atminimo į Valstybinį akademinį baleto teatrą susirinko Tarybų Lietuvos sostinės visuomenės atstovai, rašytojai, kultūros ir mokslo veikėjai, svečiai iš broliškų respublikų, rašytojo šeimos nariai, atvyko Respublikos vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai.

Iškilmingą vakarą pradėjo Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius Lionginas Šepetys. Pranešimą padarė Rašytojų Sąjungos valdybos pirmininko pavaduotojas Vytautas Bubnys.

Apie nepamirštamus susitikimus su Petru Cvirka, jo kūrybos didelį indėlį į visos Tarybų šalies literatūros lobyną kalbėjo TSRS Rašytojų Sąjungos valdybos sekretorius, Lenino premijos laureatas sergėjus Michalkovas, Lietuvių liaudies rašytojas Juozas Baltušis, svečiai iš Latvijos ir Baltarusijos. Jurbarko rajono Petro Cvirkos kolūkio pirmininkas Česlovas Zička papasakojo, kaip gyvena ir dirba rašytojo gimtojo Klangių kaimo žmonės.

Petro Cvirkos jubiliejaus proga Dailės parodų rūmuose Vilniuje ir Literatūros muziejuje Kaune atidarytos didelės parodos, pasakojančios apie rašytojo gyvenimą, jo kūrybą, visuomeninę veiklą.

Milijonasis žiūrovas

Penktąjį sezoną naujuosiuose rūmuose dirba Valstybinio operos ir baleto teatro kolektyvas. Per tą laiką pastatytos 22 operos ir 16 baletų. Labiausiai lankomi spektakliai "Kunigaikštis Igoris," "Gulbių ežeras." Netrukus opera "Traviata" bus parodyta penkšimtąjį kartą.

Kovo 10 dieną naujuosiuose rūmuose teatro kolektyvas susilaukė milijonojo žiūrovo. Juo tapo Telšių rajono "Lenino keliu" kolūkio mechanizatorius Antanas Balsys, kuris su darbo draugais atvyko į Vilnių pasižiūrėti operos "Sevilijos kirpėjas." Teatro direktorius TSRS Liaudies artistas Virgilijus Noreika įteikė Balsiui atminimo juostą.

Palaikyti glaudžius ryšius su žiūrovu teatrui padeda naujos gražios tradicijos. Kolektyvas jau daug metų bendradarbiauja su Varėnos rajono Merkinės tarybiniu ūkiu. Žemdirbiai pamėgo jiems skiriamus šeštadienius spektaklius. Gražaus atgarsio susilaukė ir teatre rengiamos rajonų dienos. Telšiuose įkurtas teatro filialas.

V. Petkevičienė

Laiškai

Didžiai Gerb. Drauge Antanas Bimba!

Nuoširdžiai sveikiname Jus su garbingu 85 metų amžiaus jubiliejumi.

Didžiai įvertiname Jūsų didelį pasiaukojimą, kruopštų darbą, energiją ir rūpestį redaguojant Lietuvių Literatūros Draugijos organą—"Šviesą," taipgi "Laisvę", kuri lietuvių išeivijoje skleidžia pažangias įdėjas, gina darbo žmonių aktualiausius reikalus.

Leiskite Jums palinkėti stiprios sveikatos, neišsenkančios stiprybės tęsti toliau kilnų darbą ir asmeninės laimės.

Sveikiname nuo metų po vieną dolerį. Rasite čekį $85.00.

Ilgiausių metų!

Su pagarba,
LLD 45 KUOPA
St. Petersburg, Fla.

Pastaba

Mielieji LLD 45 kuopos narės ir nariai!

Širdingai Jums dėkoju už sveikinimus ir šią gražią dovaną. Visos su linkėjimais prisiųstos piniginės dovanos eina "Laisvei" išleisti ir išlaikyti. Todėl ir šią Jūsų dovaną ($85) pavedu tam pačiam tikslui.

Dar kartą: didelis, nuoširdus ačiū. **A. B.**

Užsienio žurnalistų viešnagė Tarybų Lietuvoje

Vilniuje. — Vasario 27—kovo 2 dienomis Tarybų Lietuvoje viešėjo grupė užsienio žurnalistų, akredituotų prie TSRS užsienio reikalų ministerijos spaudos skyriaus ir atstovaujančių ČSSR, LLR, VLR, VDR, BLR masinėms informacijos priemonėms, taip pat Graikijos, Liuksemburgo, Argentinos, Vakarų Berlyno, JAV, Kongo, Japonijos komunistinei spaudai.

Spaudos konferencijoje į gausius žurnalistų klausimus apie mūsų respublikos ekonomikos, mokslo ir kultūros vystymąsi atsakė Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pirmasis pavaduotojas K. Kairys, Lietuvos KP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas F. Strumilas, Lietuvos TSR kultūros ministras J. Bielinis, Valstybinio plano komiteto pirmininko pavaduotojas B. Zaikauskas ir kiti vadovaujantys darbuotojai. Lietuvos TSR užsienio reikalų ministras V. Zenkevičius papasakojo apie mūsų respublikos ryšius su užsieniu.

Viešėdami respublikoje, svečiai lankėsi Vilniaus ir Kauno miestų vykdomuosiuose komitetuose, Lietuvos hidrotechnikos ir melioracijos mokslinio tyrimo institute, pabuvojo žemės ūkio įmonėje, susipažino su Vilniaus, Kauno ir Trakų įžymybėmis, žiūrėjo baletą "Gulbių ežeras."

ELTA

TARYBŲ LIETUVOS PADANGĖJE

Ką pažymėjo J. Maniušis

Lietuvoje, o taip pat ir visoje Tarybų Sąjungoje šių metų kovo 4 d. įvyko rinkimai į TSRS Aukščiausiąją Tarybą. Ruošiantis rinkimams respublikoje vyko rinkėjų susitikimai su kandidatais į TSRS Aukščiausios Tarybos deputatus. Kapsuke rinkėjai susitiko su Lietuvos komunistų partijos CK biuro nariu, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininku Juozu Maniušiu. Draugas J. Maniušis pažymėjo, kad Tarybų Lietuvos pramonės produkcija, palyginus su prieškariniu laikotarpiu, išaugo 54 kartus, kad respublikos įmonių gaminiai dabar eksportuojami į 80-tį pasaulio šalių. Gi elektroenergijos Lietuva gamina 135 kartus daugiau, palyginus su 1940-siais metais.

Didelius laimėjimus turi ir respublikos žemdirbiai. Žemės ūkio bendrosios produkcijos gaunama du su viršum kartų daugiau nei prieškariniais metais, o gyvulininkystės produktų gamyba išaugo 2,7 karto. 1978 m. respublikos melioratoriai baigė drenuoti antrąjį milijoną hektarų šlapių ir įmirkusių žemių.

Vilniaus universiteto ryšiai

Vilniaus V. Kapsuko universiteto rektorius J. Kubilius, straipsnyje "Tęsiant universiteto tradicijas," kurį išspausdino "Vakarinės naujienos," pažymi plačius universiteto draugystės ir bendradarbiavimo ryšius. Autorius rašo:

"Bendradarbiaujama praktiškai su visomis respublikos aukštosiomis mokyklomis. Mokslinius ryšius palaikome su daugeliu Tarybų Sąjungos ir užsienio mokslo bei mokymo įstaigų. Pirmiausia—su mūsų respublikos Mokslų Akademija, taip pat su daugeliu TSRS Mokslų Akademijos institutų, žinybinių institutų. Nuolatiniai kūrybiniai ryšiai nusistovėjo su Greifsvaldo universitetu, Magdeburgo Aukštąja technikos mokykla, Erfurto Medicinos, Jogailos, Liublino universitetais Lenkijos Liaudies Respublikoje, Karlo Universitetu Prahoje (Čekoslovakija) Debreceno, L. Košuto universitetu (Vengrija), Kongo M. Nguabio, Etiopijos Adis Abebos universitetais."

J. Kubilius rašo, kad jau po karo universitetas parengė beveik 37 tūkstančius specialistų. Dabar universitete įgyjamos 32 specialybės, yra daugiau kaip 70 specializacijų. Universitete mokosi daugiau kaip 16,000 studentų (įskaitant neakyvaizdininkus).

Šoko "Vilnius—79"

Tradicinių renginių Tarybų Lietuvos miestuose būna daug ir įvairių, tačiau kasmet vis didesnio dėmesio susilaukia tarprespublikinis pramoginių šokių konkursas. Šiemetiniame konkurse, kuris įvyko Vilniuje, dalyvavo šokėjai iš Rusijos federacijos, Baltarusijos, Latvijos, Ukrainos, Lenkijos, Vokietijos Demokratinės respublikos ir Suomijos.

Didysis Vilniaus miesto Vykdomojo komiteto kultūros valdybos ir žiūrovų prizai atiteko maskviečiams Liudmilai ir Stanislavui Popovams. Jie užėmė pirmąsias vietas klasikinių ir Lotynų Amerikos šokių atlikėjų tarpe.

Tarybinių šokių varžybose geriausiai pasirodė vilniškė pora—Dalia ir Vidas Kamaičiai.

Nieko ypatingo

Rokiškio rajono "Tarybinės žemės" kolūkis—ne išimtis, nes tokių ir geresnių ūkių respublikoje yra daug. Pernai šiame kolūkyje 23 žemdirbių šeimos atšventė įkurtuves naujoje gyvenvietėje, 16 kolūkiečių įsigijo lengvuosius automobilius. Tai, žinoma, nieko ypatingo, o tik Lietuvos kaimų kasdienės naujienos.

"Marksizmas ir piemenaitė"

Taip pavadintas naujas lietuviškas meninis filmas, kurį pagal K. Zalenso scenarijų pastatė režisierius A. Dausa. Jis pasakoja apie praėjusį karą, apie lietuvaitės Saulės ir prancūzų lakūno iš eskadrilės "Normandija-Nemunas" Andrės meilę. Drąsusis lakūnas oro mūšyje buvo numuštas virš vieno Lietuvos kaimo. Pagrindinius vaidmenis sukūrė aktoriai R. Kirkilionytė ir V. Chlebinskas.

Valdžia užgyrė pakelti dujų kainas

Federalinė Energijai Reguliuoti Komisija oficialiai užgyrė naturalinėms dujoms pakelti kainas. Tas pakėlimas dujų gaminimo kompanijoms padidins pelnus visu bilijonu dolerių per metus. Jeigu iki šiol 1,000 kubiškų pėdų dujų kaina buvo $1.50, tai nuo dabar jau bus $2.

O kas tą bilijoną dolerių kompanijoms sumokės? Dujų vartotojai, darbo liaudis.

Nuotraukoje: Kaišiadorių rajono melioratorių gyvenvietėje. V. Gulevičiaus nuotr.

Spartuoliškai šiais metais dirba Kaišiadorių melioratoriai. Per devynis mėnesius jie nusausino ir atidavė naudoti daugiau kaip 1900 hektarų žemių.

Melioracijos valdybos vadovai ir visuomeninės organizacijos didelį dėmesį skiria melioratorių darbo ir buities sąlygoms gerinti. Gyvenvietėje, besikuriančioje netoli Žiežmarių, pastatyta keletas daugiabučių namų su visais patogumais, 90-ties vietų vaikų darželis-lopšelis, atidaryta parduotuvė, valgykla. Gyvenvietėje išasfaltuota daugelis gatvių, pasodinta šimtai medžių, įrengti gėlynai.

Kaišiadorių rajono melioratorių gyvenvietė pripažinta respublikinės apžiūros nugalėtoja.

Galaktikos branduolys

ASTRONOMAS A. JUŠKA

Galaktika—tai milžiniška žvaigždžių, žvaigždžių spiečių ir tarpžvaigždinės medžiagos šeima. Jos nariu yra ir mūsų Saulė su savo planetomis bei kometomis. Galaktika yra tokia didelė, kad šviesa nuo vieno jos krašto iki priešingo krašto eina beveik šimtą tūkstančių metų. Vien žvaigždžių Galatiktoje yra apie pusantro šimto milijonų (bilijonų).

Daug darbo padėjo astronomai, ligi išaiškino Galaktikos sudėtį ir sandarą. Kad Galaktika nėra kamuolio pavidalo, parodo jau Paukščių Tako juosta, kuri yra paprasta akimi regima jos dalis. Žvaigždžių skaičiavimai itikino, kad Galaktika yra gana plono lęšio pavidalo, abipus kurio yra išsidėstę žvaigždžių spiečiai. Kuo arčiau to lęšio centro, tuo tankiau žvaigždžių. Saulė ir jos šeima yra du kartus arčiau to lęšio krašto negu vidurio.

Kokia Galaktikos centrinės srities sudėtis ir sandara, buvo sunku ištirti ne tik dėl jos tolumo, bet ypač dėl to, kad ją užstoja tiršti kosminių dulkių ir dujų debesys, pro kuriuos prasiveržia tik ilgos radijo bangos. Su radijo teleskopais pavyko pagaliau išaiškinti, kad Galaktikos centrinę dalį sudaro branduolys, kuriame žvaigždės yra šimtus kartų arčiau vienas kitos, negu Saulės aplinkoje.

Tai daugiausia senos žvaigždės, atsiradusios daugiau kaip prieš dešimt milijardų (bilijonų) metų. Branduolyje yra masyvus kažkoks darinys, kuris ne tik smarkiai spinduliuoja, bet iš kurio veržiasi galybės dujų. Manoma, kad čia susidaro ir naujos žvaigždės, kitaip sakant, kad branduolyje supasi Galaktikos lopšys, iš kurio išsviedžiamos jei ne žvaigždės-kūdikiai, tai bent tanki medžiaga, iš kurios susidaro žvaigždės. Vis dar neaišku, kokia šio Galaktikos branduolėlio aktyvumo prigimtis.

Naujos knygos

IŠLEIDO "VAGA"

Petras Cvirka. **Rinktiniai raštai II** t. (580 psl.). III t. (440 psl.). Antrajame tome spausdinama rašytojo romanas "Frank Kruk, arba graborius Lietuvoje," trečiajame—"Žemė maitintoja," "Meisteris ir sūnūs."

Dailė, XXI (132 psl.). Neperiodinio tęstinio leidinio eilinė knyga, skirta pastarųjų metų respublikos meninio gyvenimo aktualijoms. Reprodukuojama daugiau kaip du šimtai darbų. Tekstų santrauka ir reprodukcijų sąrašas—rusų ir anglų kalbomis.

Vilniaus universiteto rūmai (288 psl.). Šis albumas skiriamas Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejui. Jame nuotraukos ir tekstai papasakos apie senųjų rūmų atsiradimą ir rekonstrukcijas, kiemus, sales, auditorijas, kultūros vertybes, saugomas šiuose rūmuose. Tekstas—lietuvių, rusų, anglų ir vokiečių kalbomis.

Laumių dovanos (336 psl.). Tai lietuvių mitologinės sakmės, paruoštos Norberto Vėliaus.

Eduardas Jurėnas (60 psl.). E. Jurėnas (g. 1923 m.)—raiškios pilietinės grafikos atstovas, pedagogas, knygų iliustratorius. Knygelėje apžvelgiamas šio dailininko kūrybos kelias, pateikiama apie 40 geriausių jo darbų reprodukcijų. Serija "Šiuolaikiniai lietuvių dailininkai." **Stefa Bulkienė**

SPECIALIAI "LAISVEI"

Ką mena kelionė į Stigrėnų miškus

[Laiškas iš Žemaitijos]

Rašo ANTANAS BRAZAUSKAS

Kaip patekti į Pajūrį? Pro kur važiuoti? Kur arčiau?

Ir 1978 metų gegužės 14 dieną į Silalės rajono Pajūrio vidurinę mokyklą važiavo orientacininkai iš Krekenavos ir Katyčių, Šiaulių ir Palangos, Kuršėnų ir Vardu vos, Klaipėdos ir Rietavo bei kitų mokyklų. Sugužėjo bemaž pusė tūkstančio sportininkų.

Pirmosios respublikos orientacijos sporto "Pergalės" taurės varžybos vyko Pajūrio pašonėje—Piliakalnio apylinkės Stigrėnų miškuose.

Svečiams suvenyras

Aš su bendraautoriumi Alg. **Dačkevičiumi** sudarėme bukletėlį "**Kur prasideda tėvynė.**" Džiaugėmės **S. Būdvytytės** ir **K. Mockaus, L. Vaitkutės** ir **R. Urbono, V. Bikelio** ir **M. Mickutės, S. Petrošiūtės** ir **P. Plačo, E. Vėlavičiaus** ir **V. Vydmanto,** kitų pajūriečių sporto laimėjimais.

Nurodėme, kad 1895 m. Svedijoje buvo organizuotos bėgimo su žemėlapiu jurmosios varžybos. Ką žinojome—pasakėme, kaip kitur vertina šį sportą.

Straipsnyje "Pajūrio kraštas epochų kryžkelėse," panaudodami kraštotyros Garbės nario Vlado **Statkevičiaus** užrašus, Pajūrio vidurinės mokyklos muziejaus, technikumo Slovės kambario, apylinkės ūkių, gretimų Didkiemio ir Tenenių aštuonmečių, Žvingių vidurinės, kitų mokyklų metraščius, neužmiršome paliesti karo ir pokario dienas.

Skaitytojas sužinojo:

Kiek ir kokių paminklų yra Silalės rajone?

Kas 1977 m. restauruotų Silalės karių kapinių projekto autorius? Kada ir kur įkurtas pirmasis etnografinis-memorialinis muziejus Lietuvoje?

Štai atsakymas į vieną išduotųjų klausimą: "D. Poškos memorialinio muziejaus," esančio Poškos apylinkėje, Bijotų kaime, pagrindas yra Baublys—pirmasis Lietuvos muziejus, kurį 1812 m. įkūrė žymus rašytojas (. . .) Dionyzas **Poška** (1757-1830)."

Palietėme apylinkės praeities ir nūdienos trupinius, džiaugėmės Pajūrio tarybinio ūkio-technikumo—rajono žemės ūkio specialistų kalvės—absolventų darbais.

Leidinėlį pagyvino Pr. **Dainausko** ir B. **Pociaus** nuotraukos.

Jonas **Gečas**, mokyklos orientacijos sporto būrelio vadovas ir entuziastas, straipsnyje "Tai—, Tėvynė!" mena: "Gimtasis Pajūri! Žvelgiu į rytmečio saulės nutviekstas tavo gatveles, statybų pastolius, plačiuose laukuose dūsgiančius galingus traktorius, besišypsančius žmones, žvelgiu, ir mano širdį užlieja nepaprastas troškimas pasikalbėti su tavim, kaip su žilagalve motina, rūpestingu tėvu, broliu ar ištikimu draugu. Juk tavo žemė mane pagimdė, čia prabėgo kūdikystė, kreivos "gatvelės išvedė į gyvenimo kelią."

Tėvynės meilė prasideda nuo jos pažinimo.

Praeities dulkes nušluoscius

Pajūris man mena Edmundo **Laucevičiaus** (1906-1973) kraštotyros darbą apie XV—XVIII amžiaus lietuvišką popierių. Kraštotyrininkas Žemaičių pilies ir žemės teismų aktų knygose surado vandenženkliais paženklintus popieriaus, gaminto Švėkšnos dvare, lapus.

"Nepavyko aptikti tikslios datos, kada Švekšnos dvare, Pajūrio valsčiuje, Žemaitijoje, buvo įkurta popieriaus dirbtuvė. Paaiškėjo tik tiek, kad **Švėkšnos popieriaus dirbtuvę pastatė Pajūrio tijūnas** (mano pabraukta—Aut. Br.) Karolis Krišpinas Kiršenšteinas juo 1622 m. (. . .) Tiksli rašyta žinia apie šią popieriaus dirbtuvę užtikta Žemaičių žemės teismo 1640 metų aktų knygose". . . (Ed. **Laucevičius**, Popierius Lietuvoje XV-XVIII a., Vilnius, 1967, psl. 86-87).

Važiuojant pro Raudonę, matant pilį, gerintis panemune, mūsų Pajūrį mena dar kitas ryšys.

Karolis Krišpinas Kiršenšteinas, Raudonės dvaro savininkas, buvo Pajūrio tijūnas. Jo sūnus Raudonę, gimtinės dvarą, pradėjo tvarkyti dar tėvui, Pajūrio tijūnu, tebegyvenant. (Pagal St. Pinkaus duomenis).

Pajūrio apylinkė, kaip kiekvienas žemės kampelis, didžiuojasi ir mena praeitį. Sekame pėdsakais. Pajūriečiai aukšti pateko į istorijos puslapius.

Kada ir kaip kryžiuočiai siaubė Pograudos sritį?

Muziejininkas Adolfas **Neza-bitauskas** (1901-1968) straipsnyje "Pagramančio bei Pajūrio paminklai" rašė

". . . kryžiuočiai jau 1294 m. pradėjo puldinėti Pograudos sritį. Pirmasis Pograudos sritį užpuolė Ragainės komturas Liudvikas von Likencelė . . .

Antrojo užpuolimo dalyviai—Brandenburgo komturas su pusantro tūkstančio raitelių ir daugeliu riterių. Apie Pograudos krašto 1305, 1311 m. dažnus kryžiuočių puldinėjimus supažindina "Leniniečių balsas," Tauragės rajono laikraštis, 1965, sausio 19. Ten pat Ad. **Nezabitauskas** perspėja: "Istorikai dar nėra nustatę, kurioje vietoje yra buvusi ta Pograudos sritis. (. . .) tos srities tenka ieškoti Jūros upės Žemupio baseino rajone, galimas dalykas, Pogremaučio ir Pajūrio miestelių apylinkėse."

Jau XIII a. Pajūris, matyt, buvo administracinis centras. XIV-XVa. raštuose minima Pajūrio, priklaususio didžiajam Lietuvos kunigaikščiui, žemė! Rašytiniai šaltiniai Pajūrį pirmą kartą mine 1527 m. ("Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Jogailaičio raštas žemaičių tijūnams"). 1529 m. Pajūrio tijūnas buvo Mikalojus Petkevičius. Yra išlikęs 1529 m. Paparčiuose rašytas dokumentas, pagal kurį kažkoks Mykolas Kameika apsiima eiti lažinę tarnybą Pajūrio tijūnui Mikalojui Petkevičiui už gautuosius iš jo žemės, trobesius, pasėkus, jautį ir tris kapas gražių pinigais." [**A. Nezabitauskas**, Pajūrio senovė, "Artojas," Šilalės rajono laikraštis, 1965, spalio 23).

Iš 1531 m. Mažųjų Dirvėnų valstiečių skundo su tijūnu St. Valatkavičiumi sužinome, kad Pajūrio valsčiaus valdovinis bajoras buvo Jonas Motiejevičius.

XVI a. minimas Pajūrio valsčius, dvaras ir miestelis.

Lietuvos TSR Mokslo akademijos Centrinės bibliotekos rankraščių skyrius saugo XVI amžiaus Žemaičių krašto žemės mokesčių ir pajamų registro dokumentą, kuriame be kitų Lietuvos didžiojo kunigaikščio valsčių yra minimas ir Pajūris.

Pajūriečiai kentė baudžiavą. Nuo 1614 m. pradėjo kovą prieš dvarininkus valstiečiai, keliami į valakinius sodžius, pasipriešino. Šnekant apie baudžiauninkus, menu Ed. **Laucevičiaus** teigimą: ". . . 1644 m. Švėkšnos dvaro inventoriuje, kuris buvo surašytas, kada Jeronimas Krišpinas Kiršenšteinas Švėkšną pardavė Denhofams, paminėta, kad popieriaus dirbtuvėje **dirbo** svetimšalis popieriaus meistras, du pameistriai ir **dvaro baudžiauninkai. Tai pirma rašyta žinia apie baudžiauninkų panaudojimą darbui popieriaus dirbtuvėje** . . . (mano pabraukta—Ant. Br.)

Bus Daugiau

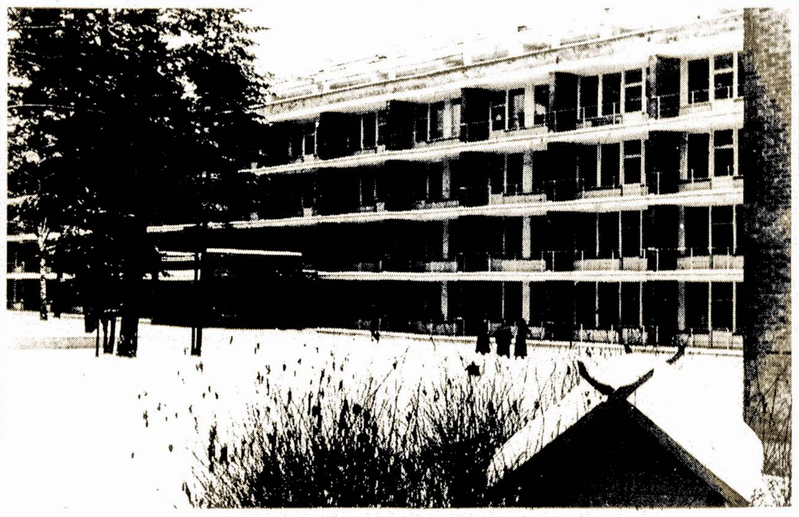

"Pušelės" sanatorijos mokyklos korpusas.

Netoli Valkininkų, gražiame pušyne, veikia vaikų tuberkuliozinė sanatorija "Pušelė." Mažiesiems čia sudarytos visos sąlygos ne tik gydytis, bet ir mokytis.

Faktai ir skaičiai apie Tarybų lietuvos moteris

• Kas trečias Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas, kas antras vietinių Tarybų deputatas—moteris. Į TSRS Aukščiausiąją Tarybą deputatais iš mūsų respublikos išrinkta keturiolika moterų.

• Tarybų Lietuvos liaudies teisėjų tarpe—33,3 procentai moterų, daugiau kaip pusė liaudies tarėjų—moterys.

• 51 procentą visų Lietuvos liaudies ūkyje dirbančių darbininkų ir tarnautojų sudaro moterys. Iš dirbančių kolūkiečių—44 procentai moterų.

• Buržuazijos valdymo metais Lietuvoje moterų išsimokslinimas buvo gerokai žemesnis, negu vyrų. Dabar liaudies ūkyje dirbančių specialistų su aukštuoju išsilavinimu—54,6 procento moterų, su specialiuoju viduriniu—65,5 procento. Iš vadovaujančių darbuotojų ir procentų moterų (1970 m.—41 procentas).

• Moterys dirba absoliučiai visose liaudies ūkio šakose. Tačiau jų veikla dominuoja negamybinėje sferoje: sveikatos apsaugos, kūno kultūros ir socialinio aprūpinimo įstaigose—83 procentai, prekyboje, visuomeniniame maitinime—77, švietimo ir kultūros įstaigose—78, valstybės ir ūkio valdyme—67 procentai.

• Respublikoje trečdalis baigusių aukštąjį mokslą inžinierių—moterys.

• Turime 45 moteris mokslų daktares (15 procentų visų mokslų daktarų), mokslų kandidačių—1314 (28 procentai). Aspirantūroje mokosi 256 moterys (28 procentai visų aspirantų).

• Bendrojo lavinimo mokyklose merginų mokosi truputį daugiau (51 procentas), negu vaikinų. Technikumuose ir kitose specialiosiose viduriniose mokyklose merginų mokosi lygiai pusė, o aukštosiose mokyklose 54 procentai.

• Beveik 20 tūkstančių respublikos moterų apdovanota ordinais ir medaliais. 45 moterims suteiktas Socialistinio Darbo Didvyrio vardas, 538 moterims įteiktas Lenino ordinas . . .

• Daugeliui Lietuvos TSR moterų suteikti garbės vardai. Iš jų septyniolikai—Lietuvos TSR liaudies artistės, 101—respublikos nusipelniusios artistės, 67—Lietuvos TSR nusipelniusios gydytojos, 73—nusipelniusios sveikatos apsaugos darbuotojos, 675 nusipelniusios mokytojos . . .

Jonas Liniauskas

☆

Tave ir miegantį matau toli už durų.
Nuo stogo ledas šliaužia,—jis dar turi
Paliesti žemę,—tavo rankų mostą
Kartodamas. Vasaris nebeduos tau
Kelių dienų užmiršti žiemai,—galą
Žymės žolė, tarp pirštų prasikalus.

Atimk šią dieną, gležną žolę, orą
Virš mūsų žodžių,—jau iškėlęs porą
Balandžių vėjas bando lengvą dangų.
Tavęs ir miegančio jau durys nebedengia,—
Ir tau ant kelių savo galvą laiko
Pavasaris nebuvusio dar laiko.

Ir prateka, ir jau sustingsta ten, už mūsų;
Ir sodai žydi, kai žalsvėja kraujas
Kasmet arčiau širdies,—į šitą pusę
Ir tu artėji. Ir suranda naują,

Dar nelytėtą liniją ir garsą
Sakyti žodžiai,—už langų, už durų,
Lyg pasibaigtų taip diena, o tarsi
Dar keletas balsų kalbėti šiandien turi.

Tave prisimenu,—geltonos mūsų lūpos
Lyg nuo medaus, bet violetas supa
Gelme nakty banguojančių žiedų.

Ir vaisiai užsimegs sode, kai tu
Man žodį tarsi,—negirdėtą, trupų,
Ties rytdienos nematomu krantu.

"LAISVĖS" BENDROVĖS DIREKTORIŲ
ruošiama

Ekskursija į Tarybų Lietuvą

Šiuomi mūsų skaitytojams ir rėmėjams pranešame, kad ekskursijos laikas pakeistas—išvyks birželio 29 d. ir grįš į New Yorką liepos 14 d. Lietuvoje bus nuo liepos 1 d. iki liepos 10 d.

Kaina $1,475.

Prašome visų, kurie nori važiuoti, greit užsakyti vietą, prisiunčiant $100 užstato.

Sustojimai bus Maskvoje, Leningrade ir Helsinkyje. Lietuvoje bus 10 dienų.

Visais reikalais kreipkitės į:

"LAISVĖS" ADMINISTRACIJĄ
102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

Įvairios žinios

IŠ BALTISTŲ KONFERENCIJOS RYTŲ BERLYNE

Seniausios Tarybų Sąjungos aukštosios mokyklos—Vilniaus V. Kapsuko universiteto—400-metį paminėjo Vokietijos Demokratinės Respublikos nacionalinio slavistų komiteto baltistikos komisija. Jos eilinėje 42-ojoje konferencijoje (kovo 2 d.) pranešimą apie šią sukaktį skaitė Greifsvaldo E. M. Arnto universiteto rektorius prof. Verneris Imigas. Ši garbinga pareiga jam teko neatsitiktinai: abu universitetai bendradarbiauja jau antra dešimtis metų.

Toje pat konferencijoje, be kitų aktualių baltistikos reikalų, aptarti ir nauji pasaulinės literatūros klasikų—J.V. Getės "Fausto" bei T. Mano "Stebuklingo kalno" vertimai į lietuvių kalbą. Apie juos (vertė A. Churginas ir V. Petrauskas, išleido šias knygas "Vagos" leidykla) kalbėjo prof. dr. Viktoras Falkenhanas ir Berlyne dirbantis lietuvis žurnalistas Leonas Stepanauskas.

ĮSAKĖ TOKIUS TEISMUS IR ŽUDYMUS SULAIKYTI

Irano Islamų vadas Khomeini įsakė buvusių valdininkų baudimus mirtimi uždarus teismus nutraukti. Jis tą padarė pasitaręs su jo paskirtu premjeru Bazargan. Premjeras labai patenkintas, nes jis sako, kad tie teismai ir buvusių valdininkų bei generolų žudymai buvę vedami be jo vadovaujamos naujosios vyriausybės žinios. Tačiau neaišku, ar tie visokie "komitetai" Khomeinio įsakymą priims ir vykdys.

Sakoma, kad iki šiol jau esą mirtimi nubaustų apie 60 įvairių buvusių valdininkų ir generolų.

BUVUSĮ IRANO PREMJERĄ GAL IŠGELBĖS

Teheranas. — Čia yra teisiamas buvęs Irano premjeras Amir Abbas Hoveida. Naujosios valdžios prokuroras reikalauja, kad jis būtų nubaustas mirtimi. Jis kaltinamas ištikimai tarnavusiu buvusiam Irano karaliaus (šacho) Pahlevi režimui, kuris be pasigailėjimo masiniai naikino savo priešus.

Bet žymus lenkų kilmės amerikietis rašytojas-poetas Jerry Kosinski pareiškė, kad kai jis 1973 metais vedė vajų už išlaisvinimą Irane įkalintų intelektualų, jis kreipėsi į tada buvusį Irano premjerą Hoveidą pagalbos ir ją gavo—11 intelektualų buvo paleisti iš kalėjimo. Manoma, kad šis poeto pareiškimas padės buvusio premjero gyvybę išgelbėti.

UŽGIRTAS MOTERŲ UŽVEISIMAS LABORATORIJOJE

Washingtonas. — Prieš kiek laiko Kongresas sudarė komisiją, pavadindamas ją Ethics Advisory Board ir pavedė jai moterų užveisimo laboratorijoje klausimą išstudijuoti ir gauti Sveikatos, Apšvietos ir Gerovės Departamentui tuo reikalu patarimą. Dabar toji komisija paskelbė savo raportą. Komisija tokiai procedūrai vienbalsiai pritaria. Dabar tik lieka departamento sekretoriui Mr. Califano tą tokį planą užgirti. O kad sekretorius jį užgirs, tai nėra jokios abejonės. Ateityje tokioms moterims departamentas pagelbės lėšas padengti iš savo iždo.

Kaip žinoma, toks moterų užveisimas Anglijoje jau praktikuojamas. Tas paakstino ir šios šalies Kongresą susirūpinti.

GAL TYRINĖS CARTERIO ŠEIMOS BIZNIO REIKALUS

Atlanta, Ga. — Čia eina kalbos, kad Teisingumo departamentas paskirs specialų prokurorą prezidento Carterio šeimos pynacų biznio reikalų ištyrimui. Mat, prezidentinio politiniai oponentai sako, kad Carteriai yra nelegališkai gavę iš vietinio banko dideles paskolas.

Žinoma, prezidento šalininkai nori tiems kaltinimams padaryti galą. Juk ateis prezidentiniai rinkimai, Jimmy Carter kandidatuos antram terminui. Svarbu, kad jo priešams tuo klausimu būtų uždaryta burna.

Brazaville. — Kongo valdžia jau pripažino Kambodijos (Kampučijos) naująją valdžią. Tai ketvirtoji Afrikos šalis Kambodiją pripažins. Pirmiau ją pripažino Angola, Etijopija ir Mozambique.

PASMERKĖ KINIJOS AGRESIJĄ

Toronto. — Kanados Taikos Kongresas griežtai pasmerkė Kinijos agresiją prieš Vietnamo Socialistinę Respubliką. Savo pareiškime Kongresas sako, kad ši Kinijos ginkluotų jėgų invaziją i Vietnamą sudaro didelį pavojų visai pasaulinei taikai. Kongresas ragina kanadiečius siųsti protesto telegramas su reikalavimais, kad agresoriai išsikraustytų iš Vietnamo, Kanados premjerui Trudeau, Jungtinėms Tautoms, Kinijos Liaudies Respublikai į Pekiną. Kongresas taipgi pat ragina visus dvasininkus garsiai prabilti prieš agresorius ir reikalauti, kad jie savo jėgas tuojau iškraustytų.

VALDŽIA SUSIRŪPINO ORU SUSISIEKIMO SAUGUMU

Washingtonas. — Nėra jokia paslaptis, kad šiais laikais labai pagausėjusios lėktuvų nelaimės. Daug amerikiečių jau pradeda net susisiekimu bijoti naudotis lėktuvais. Federalinė Aviacijos Administracija praneša, kad tuo klausimu ji rimtai susirūpino ir imsis reikalingų žygių prieš lėktuvų kompanijas. Už nesilaikymą nustatytų skrajojimo taisyklių būsiančios žymiai padidintos bausmės.

Manoma, kad tas privers lėktuvų pelnagrobiškas kompanijas atkreipti daugiau dėmesio į keleivių saugumą.

BELGIJA DAR VIS BE VYRIAUSYBĖS

Brusselis. — Kadangi pernai gruodžio (17 d. įvykusiuose rinkimuose į parlamentą nė viena politinė partija negavo daugumos balsų, tai Belgija dar vis neturi vyriausybės. Karalius Baudouin pavedė veikiančiama premjerui Vandenui, Krikščionių Demokratų partijos veikėjui, dar kartą bandyti sudaryti vyriausybę. Jis nori sudaryti net šešių partijų koaliciją.

Beirut, Lebonas. — Jungtinių Tautų taikos palaikymo jėgoms pavyko įvesti paliaubas tarp pietinėje šalies dalyje kariaujančių grupių iš vienos pusės izraelitų ir dešiniųjų elementų, o iš kitos pusės palestiniečių ir kairiųjų libaniečių.

Akron, Ohio. — General Tire Company pareikalavo, kad čia jos įmonės darbininkai priimtų algų sumažinimą 50 centų už darbo valandą, arba ji savo įmonę iškraustys kitur. O čia dirba 1,600 darbininkų.

KANADOS ŽINIOS

Toronto, Ontario

MOTERŲ DIENOS PAMINĖJIMAS

Kovo 10 Clairmont salėje įvyko Toronto lietuvių moterų kovo 8-osios dienos paminėjimas, vakarienė ir šokiai.

A. Yliene programą atidarė, šia pramoga, apibūdindama kokią svarbią reikšmę ši Moterų Diena turi tarptautinėj moterų veikloj ir jų kovas už lygias moterims teises. Ši organizacija yra įsikūrusi prieš 60 metų. Kovo 8-tą diena paskirta tarptautine Moterų Diena. Visam pasauly, kur tik yra šios organizacijos skyriai, yra rengiami Moterų Dienos paminėjimai ir tą diena švenčiama, kaip Moterų Dieną.

Toronto Lietuvių moterų draugijos organizacijai sausio m. suėjo 30 metų.

Ta proga, gauta pora telegramų su pasveikinimais ir linkėjimais iš Lietuvos. Juos perskaitė A. Ylienė: nuo Renės Kančauskienės ir per M. ir P. Daugėlus nuo jų sūnėno—dr. Jono Mažeikos, kuris pereitais metais buvo atvykęs pas savo gimines ir viešėjo Toronte.

Vaclovas Reimeris, "Gimtojo Krašto" redaktorius Lietuvoj, atsiuntė lietuviškos muzikos, dainų 12 plokštelių tautiečius palinksminti.

Pasibaigus programai dalyviai pavaišinti skaniais valgiais ir gėrimais, paruoštais darbščių šios moterų organizacijos narių. Vėliau, norintieji gavo progos ir pasišokti.

Siai pramogai surengti pasidarbavo: J. Kuisienė, M. Daugėlienė, I. Rukienė, A. Poškienė, A. Guobienė, A. Vilkelienė, Aida Morkis, Moterims padėjo ir keletas vyrų; M. Guoba, P. Daugėla, J. Žulys ir J. Morkis.

J. Narusevičienė

MIRĖ

Kovo 8 d. ketvirtadienį mirė Ona Matiukienė, anksčiau mirusio Antano Matiuko žmona, sulaukus 72 m. amžiaus. Nuliūdime paliko 2 dukteris, sūnų, 6 anūkus, 2 seseris ir brolį Lietuvoje.

O. Matiukienė buvo kilusi iš Vartų km., Krosnos apylinkės Lietuvoj. Į Kanadą atvyko su vyru ir mažu sūneliu 1928-9 m. Dirbo Vakarų Kanadoje, vėliau persikėlė į Toronto, Ont., kur ir mirė.

Palaidota Sv. Jono Lietuvių kapinėse Missisaga.

J. Narusevičienė

Montreal, Canada

Plačiai žinoma buvusi montrealietė, o šiuo laiku gyvenanti Val David, Kaziukė Keršienė, kuri pereitais metais pergyveno labai sunkią vienos kojos operaciją, o dabar buvo padaryta sunki operacija antrai kojai. Tikiu, kad šiuos žodžius skaitysite, tai ligonė taisys sveikatą "Convalescent."

J. Kuprevičiai buvo išvykę į Torontą, į žento laidotuves.

SULAUKĖ NAUJAGIMIO

Jaunieji G. ir M. Kielai susilaukė pirmagimio sūnelio. Ne tik tevai, bet ir seneliai V. ir J. Kielai ir prosenelė O. Kielienė šia garnio dovana džiaugiasi.

BUVO IŠVYKĘ IR VYKSTA

Daug montrealiečių anksčiau buvo išvykusių į Floridą, kiti jau grįžo, o dar kiti pasiliko ilgesniam laikui. Pastaruoju laiku išvyko J. Urbanavičius ir M. Cekaitienė, kuri mano saulute pasikaitinti ilgiau.

LANKĖSI

A. Lesevičienę aplankė jos seserėčia Veronika Pitman su sūneliu iš Toronto.

P. Bendžaitienės dukrelė Monika su vyru iš Toronto buvo atvykusios atlankyti savo mamytę ir dukrelę, kuri čia mokosi.

LIGONIAI

Stanley Neverdauskas pergyveno sunkią operaciją Lachines ligoninėje. Siuo laiku sveikatą taiso namuose.

Rašant šiuos žodžius Royal Viktoria ligoninėje gydosi J. Girdauskienė.

NETEKOME TAUTIEČIO

Kovo 11 iš gyvųjų tarpo išsiskyrė Pranas Jasutis, sulaukęs 81 metų amžiaus. Prieš kelis metus mirė jo žmona, o neseniai brolis.

P-rė K.

Laisves Kooperatyves Bendroves suvaziavimui,
NEW YORK

Mieli Suvažiavimo Dalyviai!

Nuoširdžiai sveikiname visus čia susirinkusius dalyvius, aptarimui Laisvės reikalų. Linkime sėkmingai išdiskutuoti visus sunkumus ir surasti būdus, kad laikraštis galėtų dar ilgai, ilgai gyvuoti, nešdamas darbo žmonėms šviesą ir tiesą!

Su sveikinimu siunčiame ir kuklią dovanelę—paramą laikraščiui—$25.00.

Lai gyvuoja Taika Pasaulyje!

L. L. D. MONTREALO KUOPA
per P. Kisielienę

PHILADELPHIA, PA.

Mirus

Rapolui Merkiui

Reiškiame gilią užuojautą jo dukrai Rožei Behmer, žentui Juozui Behmer, sūnui Albertui ir jų šeimoms ir visiems artimiesiems bei draugams.

Julija Urmonienė	Valerija Kuzmickienė
Juozas Šarkiūnas	Adele Pakalniškienė
Helena Šarkiūnienė	Julius Greblikas
Helena Janulytė	Robertas Feiferis
Stasys Kuzmickas	Helena Feiferienė

Julija Andrulienė
ST. Petersburg, Fla.

"Laisvės" reikalai

Sekami mūsų vajininkai laimėtasias dovanas grąžino kaip auką "Laisvei"

M. Račkauskienė ir M. Sametis, Haverhill, Mass. ..$12.00
Stefanija Masytė, Detroit, Mich. 15.00
Connecticut vajininkai, per M. Svinkūnienę 30.00

* * *

Aukų nuo vasario 2 d. iki kovo 16 d. gavome sekamai:

Per J. Deltuva, Baltimore, Maryland, J. S. Deltuvos palikimas $1,000.00
F. J. S., per A. Bernat, Los Angeles, Cal. 100.00
Lyros Choro buvę nariai, Philadelphia, Pa., per Alice Whitlock, prisiminimui R. Merkio 82.00
Juozas Sharkey-Šarkiūnas, St. Petersburg, Fla., per Helen Feiferienę 75.00
Jim ir Helen Umaras, Detroit, Mich., per S. Masytę .50.00
John A. Baltaitis, Rosedale, N. Y., prisiminimui mirusios mamytės Kazės Čaikauskienės 50.00
Juozas Kibildis, Haverhill, Mass. 50.00
W. Dubendris, St. Petersburg, Fla., per V. Bunkienę, 50.00
Stefanija Masytė, St. Clair Shores, Mich., prisiminimui tėvelio Miko Masio 6 metų mirties sukakties .50.00
Jonas Vaičekauskas, Binghamton, N. Y. 38.00
"Laisvės" skaitytojas, Kingston, Pa. 25.00
J. Straus, South Boston, Mass. 20.00
Ona Visotskienė, Kensington, Conn., prisiminimui mirusio vyro Vinco 20.00
F. Imbrose, Thunder Bay, Ont., Canada 16.00
Anne Fore, Shenandoah, Pa. 15.00
P. Alksnis, Downsview, Ont., Canada 10.00
V. ir M. Yuden, Mountain Home, Ark. 10.00
E. Sungailienė, Oceanside, L. I., banketui pagerbimui A. Bimbos 10.00
Kate Sanders, Glen Ellyn, Ill. 10.00
J. Roland, per V. Sutkienę, San Francisco, Cal. 10.00
Patricia Janiūnienė, DeLand, Fla. 10.00
Aldona ir Andy Anderson, Marmora, Ont., Canada ..10.00
O. Raskevich, Ottawa, Ont., Canada 10.00
A. Balčiūnas, Montreal, Que., Canada 10.00
John Vasil, Hartford, Conn. 10.00
Barbora Macikaitė, per E. Repšienę, Dorchester, Mass. 10.00
Bill Yokubonis, Waterbury, Conn., per Ievą Mizarienę .10.00
M. Ginaitienė, Santa Clara, Cal., per V. Sutkienę 10.00
S. Dailidonis, Vancouver, B. C., Canada, per W. Valiuką 5.00
Julia Yovis, Pittsfield, Mass. 5.00
John J. Pupis, Pasadena, Cal. 5.00
Anelė Dočkienė, Cicero, Ill. 5.00
K. Maciūnas, Philadelphia, Pa. 5.00
Petras Juknys, Brooklyn, N. Y. 5.00
I. Rukienė, Toronto, Ont., Canada 5.00
Lucy Pukelevičienė, W. Wyoming, Pa. 5.00
Elzbieta Jusienė, West Boylston, Mass. 5.00
E. Klimienė, Manchester, Conn., prisiminimui Vyro Alex, mirusio 1973, vasario 23 d. 2.00
J. Stankevičius, Monteal, Quebec, Canada, per B. Kvietinską 2.00
J. Leskevich, Toronto, Ont., Canada, per S. Karvelį ..1.69
A. Galdikas, Tillsonburg, Ont., Canada 1.00
Marcella Balukonis, Wilkes Barre, Pa. 1.00

* * *

Širdingai dėkojame. **ADMINISTRACIJA**

St. Petersburg, Fla.

Kovo 3 Lietuvių Piliečių klubo salėje įvyko LLD 45 kp. susirinkimas. Jį pradėjo kuopos pirm. S. Kuzmickas. Toliau susirinkimą pravedė Tillė Lukienė.

Kuopos pirm. S. Kuzmickas pranešė, kad kuopos valdyba ir renginių komisija dirba sutartinai, kuopos veikla yra geroje tvarkoje. Taip pat jis priminė, kad laikas pasveikinti "Laisvės" ir "Vilnies" dalininkų suvažiavimus. Susirinkimas

Susirinkimas nutarė pasveikinti "Laisve" ir "Vilni" nuo LLD 45 kp. $300 suma.

Taipgi nutarta pasveikinti "Laisvės" redaktorių Antaną Bimbą 85-ojo gimtadienio proga, $85.

Pabaigus susirinkimą, turėjome pietus, kuriuos pagamino M. ir A. Raškauskai.

Po pietų buvo atžymėta tarptautinė—Moters Diena—Kovo 8-toji.

Programai pirmininkavo Bronė Vaitkienė.

Pirmiausia buvo pristatyta Helena Janulytė.

Ji plačiai kalbėjo apie moterų kovas už lygiateisiškumą, priminė moterų laimėjimus socialiniame ir visuomeniniame gyvenime.

Taip pat kovo 8-tosios proga pasveikino moteris Helena Jaskevičiutė. Paskutinė kalbėjo Julė Andriulienė. Jinai kalbėjo apie tolimą praeitį, kuomet moterys gyvenime neturėjo jokių teisių. Moterys buvo laikomos nepilnu žmogumi.

Po kalbų sekė dainų programą. Ją atliko Dainos Mylėtojų choras. Dainavo moterų kvartetas ir oktetas. Taip pat S. Kuzmickas padainavo solo. Vadovavo muzikė Helena Janulytė. Programa buvo graži, turininkga. Programos pildytojus publika lydėjo gausiais aplodismentais.

Turėjome daug svečių iš tolesnių vietų.

KLUBO VEIKLA

Kovo 10 klubiečiai savoje salėje turėjo mėnesinį susirinkimą. Jį pravedė klubo prez. V. Bunkus. Paskui sekė valdybos raportai.

V. Bunkus pranešė, kad vasario mėnesį klubo renginiai buvo sėkmingi. Taip pat pranešė, turėjo didelių išlaidų, nes reikėjo sutvarkyti svarbių darbų virtuvėje. Taip pat praneše, kad į klubą įsirase naujas narys Vincas Kirvela. Ačiū jam.

Finansų sekretorė Adelė Pakalniškienė pateikė klubo finansinį raportą. Iždininkas Juozas Dobrow su ataskaita sutiko.

Iš renginių komisijos, veiklos raportą pateikė S. Kuzmickas ir Pranas Mockapetris. Raportai priimti.

Pabaigus susirinkimą, turėjome pietus, o po pietų buvo dainų programa. Ją atliko Dainos Mylėtojų Choras ir solistas Larry Strack. Vadovavo mokytoja Helena Janulytė. Muzikas Walteris Strolis pagrojo šokiams.

Keletas bruožų apie Dainos Mylėtojų chorą. Mūsų organizacijų renginiai įvyksta kiekvieną šeštadienį. Salė visuomet buna užpildyta publika.

Žiemos metu atsilanko svečių iš tolėsnių vietų.

Tad mūsų choras, vadovybėje Helenos Janulytės, kiekvieną šeštadienį išpildo dainų programą. O dainą myli seni ir jauni.

Mūsų choras vėl gavo gražų skaičių garbės narių:

J. ir K. Damalakai $10;
Bronė ir Juozas Vaitkai .$10;
Juozas Dobrow $25;
Julė Andriulienė $20;
Helena Jeskevičiutė $25;
Frank Woidat $25;
Mečys Hacinkevičius ...$10;
Marcelė Vasiliauskienė .$10;
Adelė Budrienė $10;

Choro vardu ačiu visiems.

SVEČIAI IŠ TOLI

Pas mūsų mielą bičiulę Almą Bruwer keletą dienų viešėjo jos giminaitis iš Hollywoodo scenos direktorius Edmundas Bulota (Balin). Prieš du metu jis lankėsi T. Lietuvoje. Jam labai patiko. Jis galvoja vėl aplankyti Lietuvą. Sakė norėtu arčiau susipažinti su lietuviais aktoriais.

Edmundas yra gimęs ir užauges Amerikoje. Tačiau gerai vartoja lietuvių kalbą. Linkiu jam sekmės.

PRANEŠIMAI

Kovo 17 d. 45 kuopos renginys, pietūs 12 val.

Kovo 24 dieną klubo renginys, pietūs 12 val.

Kovo 31 dieną klubo pobūvis, pietūs 12 val.

Įvyks klubo salėje, 314-15 Ave. South.

Prašom visus dalyvauti.

V. Bunkienė

Binghamton, N. Y.

Mūsų LDS 6 kuopos susirinkimas įvyko kovo 2 d. Dalyvavo 10 narių, įskaitant komitetą. Tik kuopos nutarimų raštininkė Marcelė nedalyvavo.

Kuopos pirmininkė Maldeikienė susirinkimą atidarė 2 val. po pietų. Visi komiteto raportai buvo priimti vienbalsiai. Priėjus prie neužbaigtų reikalų, pirmininkė pranešė gerą naujieną, kad American Legion svetainė prie Clinton St. pasamdyta banketui, kuris įvyks gegužės 26 d. Taipgi turėsime ir programą. Bus parodytos skaidrės iš Kinijos. Jas parodys mūsų sekretorė Jennie Brown, kuri ten viešėjo visą mėnesį. Tai bus įdomu pamatyti. Taipgi turėsime ir laimėjimų. Auka bus $6. Bus skanūs pietūs su vaišėmis. Visi lietuviai ir svetimtaučiai kviečiami atsilankyti. Banketas prasidės 6 val. vak.

Po susirinkimo prasidėjo vaišės, kurias prirengė tos pačios draugės. Joms už tai ačiū.

Po visko išsiskirstėme geriausioje nuotaikoje.

J. Vaicekauskas

SANTA CLARA, CAL.

LIŪDNAS VIENERIŲ METŲ MIRTIES PRISIMINIMAS

Jonas Ginaitis

Mirė 1978 kovo 26 d.

Skaudžiai liūdnūs buvo mums tie metai. Mes liūdime ir ilgimės jo. Niekados nepamiršime ir su meile ir pagarba visuomet minėsime jį.

MARY GINAITIENĖ—žmona
LOUIS LANGEVIN —dukra su šeima

Sveikina "LAISVĖS" dalininkų suvažiavimą

Sveikinu "Laisvės" dalininkų suvažiavimą. Linkiu geriausio pasisekimo, kad "Laisvė" dar ilgai gyvuotų. Prisiunčiu auką $20.

K. THOMAS
Endwell, N. Y.

Siuomi siunčiu $225, kurie dalinasi sekamai:

F. J. S. .....$100.
George Bernat ...90.
LLD 145 kuopa ...25.
W. ir M. Railai ...10.

Jie visi sveikina "Laisvės" dalininkų suvažiavimą.

F. J. S. mielas draugas, jau kelintą kartą aukoja. Jis yra varginamas nelabos ligos jau ilgas laikas, bet jis nepamiršta jam dideliai gerbiamos spaudos.

J. Bernotas štai ką sako: "Jau 90 metų senis, o dar rodos ne taip seniai buvau jaunas. Dabar būtų gerai gyventi, jei nereikėtų sirgti, nes dabar seneliai gauna pensijas. Garbė priklauso velioniui prezidentui Rooseveltui, kad mes visi gauname pagalbą, sulaukę seno amžiaus." Tad Jurgis Bernotas ir aukoja $90, reiškia dolerį nuo kiekvienų pragyventų metų.

A. Bernotienė
Los Angeles, Cal.

Sveikinu visus "Laisvės" suvažiavimo dalyvius, gerbiamuosius draugus, kurie rūpinasi "Laisvės" reikalais, taipgi visus kultūros ir teisingo supratimo skleidėjus, kovojančius už žmonių gerovę ir taiką.

Širdingai linkiu visiems daug sveikatos ir ilgo amžiaus "Laisvei" ir jos veikėjams. Šia proga, siunčiu auką $100.

Su gilia pagarba,
JONAS SMALENSKAS
Miami, Fla.

Gerb. Draugai:

Sveikiname "Laisvės" dalininkų suvažiavimą, "Laisvės" kolektyvą, skaitytojus, platintojus ir rėmėjus.

Linkime dar ilgus metus vaisingai darbuotis pažangos labui!

Čia rasite čekį $25.00.

POVILAS ir ALDONA ALEKNAI
Seminole, Fla.

MIAMI, FLA.

Sveikiname "Laisvės" personalą ir visus dalininkus. Linkime, kad šis suvažiavimas būtų sėkmingas. Linkime, kad dar ilgai "Laisvė" lankytų mūsų namus.

L. L. D. 75 kuopa	$50.00
A. N. Iešmantai	$25.00
A. Bečienė	25.00
Josefina Augutienė	10.00
A. Švegžda	10.00
H. I. Mankauskai	10.00
A. Aimantai	10.00
J. H. Daugirdai	2.00
	$142.00

Sveikinu "Laisvės" šėrininkų suvažiavimą ir linkiu visiems gerų pasekmių ir gerų nutarimų "Laisvei" gyvuoti.

Siunčiu $10 auką.

ANTANAS NAVICKAS
Haverhill, Mass.

Gerbiami Laisviečiai!

Sveikiname "Laisvės" dalininkų suvažiavimą. Linkime, kad pravestų gerus tarimus laikraščio ateičiai. Taip pat sveikiname "Laisvės" kolektyvą, skaitytojus, bendradarbius, vajininkus, rėmėjus. Ir toliau linkime sėkmingai darbuotis progreso ir taikos labui.

Lai gyvuoja "Laisvė" ilgus metus skleidžiant kilnias pažangias įdėjas!

Čia rasite čekį sumoje $300.00.

LLD 45 KUOPA
St. Petersburg, Fla.

Miami, Fla.

SERGA

Jau gana ilgas laikas kaip nesveikuoja Vincas Baumas. Kovo 12 turėjo pasiduoti į ligoninę—Doctors' Hospital, Miami. Girdėjome, kad Vinco sveikata gėrėja ir šią savaitę grįš į namus.

Mūsų linkėjimai greit ir visuotinai pasveikti.

N. Iešmantiene

VALDŽIA LEIS PAKELTI GAZOLINO KAINĄ

Kom. pirm. Schlesinger

Washingtonas. — Senato Užsienio Reikalų Komitetas nutarė pasiųsti komisiją į Rodeziją—stebūti rinkimus, kurie įvyks balandžio mėnesį. Šį komiteto nutarimą dar turi užgirti visas Senatas.

Washingtonas. — Carterio administracija dabar planuojanti naują Amerikos politiką Azijoje. Jos tikslas būsiąs dėti pastangas, kad ginkluoti konfliktai apsiribotų tik komunistų vadovaujamais kraštais, o kad kapitalistinės valstybės nebūtų į juos įveltos . . .

Washingtonas. — Energijos Departamentas praneša, kad šiemet bus leidžiama pakelti gazolino kainą 4.5 cento galiui ir 1980 metais 5.1 cento. Vadinasi, 1980 metais automobilių bei sunkvežimių vartotojai mokės 10 centų daugiau už gazoliną, negu moka šiandien.

Longmire, Wash. — Willi Unsoeld, vienas pirmutinių amerikiečių užlipti ant Everest kalno viršūnės kovo 5 dieną žuvo užlipęs ant Rainier kalno.

SANTA CLARA, CAL.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jonas Ginaitis

Mirė 1978 m. kovo 26 d.

Su didžiausiu skausmu širdyse prisimename mūsų tėvelį.

LOUISE ir **BOB LANGEVIN**—**dukra** ir **žentas**
LORAIN JONES—**anūkė**

Los Gatos, Cal.

CLEVELAND, OHIO

Mirus

Stanley Kazilioniui

Reiškiu širdingą užuojautą Annai Kazilionienei, netekusiai jos mylimo vyro Stanley. Jis mirė vasario 25 d. nuo širdies smūgio, sulaukęs 84 m. amžiaus. Taipgi reiškiu užuojautą jo giminėms ir draugams čia ir Lietuvoje.

ADELĖ RAINIENĖ
Brooklyn, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Margaret Cowl-Kavaliauskaitė

mirė 1974 kovo 20 d.

Prisiminimui mūsų sesutės, kuri gyva būdama tiek daug rūpinosi mūsų šeimos būkle.

HELEN KUDIRKA, Linden, N. J.
AGNES YUREVIČIENĖ, St. Petersburg, Fla.
ir šeimos

EAST BRUNSWICK, N. J.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Motiejus Klimas

mirė 1976 m. kovo 26 d.

Kiekvieną dieną prisimename mūsų mylimą Tėvą ir jo nueitą teisingą kelią.

Ilsėkis ramiai, mylimas tėveli, mes tavęs niekad neužmiršime.

Duktė—*EMILY*
ir jos vyras—
JOSEPH KRUPSKI
Anūkė—*WANDA*

WOODHAVEN, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Uršulė Bieliauskienė

mirė 1965 m. kovo 26 d.

Ji gyvena ir gyvens mūsų mintyse visados.

EMILY, JOSEPH ir WANDA KRUPSKI
East Brunswick, N. J.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszva

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970

Iš Aido Choro veiklos

Aido Choras, per daug metų išdainavęs ir atlikęs daug didelių kultūrinių darbų progresyvių lietuvių judėjime, paskutiniais metais yra kiek sumažėjęs narių skaičiumi. Senesni Choro dainininkai sulaukė senyvo amžiaus, jų sveikata sušlubavus, jie nebegali ateiti, net į pamokas. Daug metų buvęs Choro pirmininkas Jonas Grybas serga, nebegali pavaikščioti; Walteris Keršulis, Choro kasininkas, jau peržengęs 90-sius metus, jo sveikata susilpnėjusi, Bronė Keršulienė buvo skaudžiai sužeidusi nugarą ir dar ir dabar negali gerai vaikščioti; Ona Čepulienė ir Konstancija Rušinskienė, abi Choro geros ir aktyvios dainininkės, nesveikuoja.

Aido Choras visiems buvusiems choristams reiškia širdingą užuojautą.

Dauguma Amerikoje gimusių lietuvių vaikai sukūrė savo šeimas ir gyvena išsisklaidę po plačias apylinkes ir yra atitrūkę nuo lietuvių. Jie mažai bejvertina, ką jų tėvai atliko lietuvių pažangiajame judėjime, sukurdami organizacijas, chorus.

Tai mat tokia priežastis, kodėl Aido Choras yra sumažėjęs. Bet vis vien jis tebeatlieka didelį kultūrinį darbą!

Moters Dienos minėjime Aido Choras, vadovybėje Mildred Stensler padainavo kelias gražias dainas moters garbei.

Kas šeštadienį Aido Choras susirenka į pamokas. Kovo 10 pusę laiko mokėsi dainų, kurias padainuos Antano Bimbos, "Laisvės" redaktoriaus pagerbimo bankete balandžio 1 d. Kitą pusę laiko praleido pasikalbėjimui ir aptarimui Choro reikalų.

Choro sekretorė Tesė Stočkienė perskaitė užrašus, ką Choras praeitais metais atliko. Užrašuose labai gerai atsispindėjo visų metų Choro veikla.

Jule Lazauskienė, finansų sekretorė, reportavo iždo stovį. Kadangi Choro iždininkas W. Keršulis dėl sveikatos sušlubavimo negalėjo dalyvauti susirinkime ir pilnai išduoti finansinį raportą pats, palikta iždo reikalus naujai perrinktai valdybai sutvarkyti.

Aido Choras nutarė surengti pavasarinį koncertą gegužes 20 dieną.

Nesant daugiau reikalų, susėdę prie stalo išsigėrėme kavutės, pasivaišinome choriščių atneštais užkandžiais ir draugiškai pasikalbėjome.

P. V.

SEKMADIENĮ, BALANDŽIO 1 D., LIETUVIŲ KOOPERATYVINĖS BENDROVĖS ["LAISVĖS"] DALININKŲ SUVAŽIAVIMAS 10 VAL. RYTO, LAISVĖS SALĖJE, 102-02 LIBERTY AVE., OZONE PARK, N. Y.

* * *

TĄ PAČIĄ DIENĄ, PO SUVAŽIAVIMO, 2 VAL. BUS PIETŪS SU MENINE PROGRAMA PAGERBTI "LAISVĖS" REDAKTORIŲ ANTANĄ BIMBĄ, SULAUKUSĮ 85 M. AMŽIAUS, IR APDOVANOTĄ LIETUVOS TSR NUSIPELNIUSIO KULTŪROS VEIKĖJO GARBĖS VARDU PROGA. AUKA $7.

Haverhill, Mass.

Albert P. Bisles (Bizlys) 58 metų amžiaus gyveno 5 Lewis St. išėjo iš namų gruodžio 15 dieną ir apie jį nieko nebuvo girdėti. Kovo 5 dieną rastas Plum Island, Newburyport, Mass., prigėręs negyvas. Priežastis nežinoma, kaip jis vandenin įpuolė.

Buvo Antro karo kareivis. Paliko moterį Alice ir iš moters pusės daug giminių.

Palaidotas kovo 8 dieną Lietuvių kapinėse Bradford, Mass.

Mirusiam ramybė, o artimiesiems užuojauta.

Darbininkė

Bostonas. — Nacionalinė Futbolo Lyga pataria įvesti griežtas apsaugos taisykles. Dabartinėse sąlygose šiame sporte dažnai pasitaiko labai pavojingų sužeidimų. Komandų savininkai nesirūpina apsaugojimų lošėju nuo sužeidimų.

HARTFORD, CONNECTICUT

Praeitą savaitę įvyko Laisvės Choro susirinkimas. Buvo aptarta tolimesnė veikla. Per pertrauką tylos minute pagerbėme velionę Louisę Butkevičienę. Kiekvienos dalyvis apie Louisę išreiškė savo nuomonę.

Man rašant šiuos žodžius net negaliu tikėti, kad Louisės mūsų tarpe jau nebėra.

Atsiprašau draugų Strižauskų, kad jiems apie Louisės mirtį nepranešiau, tai jie laidotuvėse nedalyvavo. Louise, būdama gyva man sakė, kad jie yra jos geri draugai. Saukiau telefonu, bet pranešė, kad telefono numeris pakeistas, o naujo nedavė.

Ačiū Jerry DeCarli už paruoštus pietus. Ji sakė: "Dabar Louisės netekę mūsų eilėse turėsime didelę spragą."

Gavome pakvietimą iš New Yorko Aido Choro dalyvauti jų koncerte. Nutarėme dalyvauti. Šioje apylinkėje yra likę du pažangūs chorai: Mūsų Laisvės Choras Hartforde ir Aido Choras New Yorke. Tai turime vienas kitam padėti.

Vėliau Elena ir Wilma klausė, ar kas norėtų važiuoti į draugo Antano Bimbos pagerbimui jo 85-ojo gimtadienio proga ruošiamą banketą. Kai kurių nuomonė buvo, kad per greitai, sunku prisirengti. Bet Elena ir Wilma, ir gal dar kai kas, būtinai važiuosime drg. Bimbą pagerbti.

Laisvės Choro vedėja Wilma Hollis prašo visus choristus lankyti pamokas. Taipgi ji kviečia naujus narius, kurie mylite dainuoti, įstoti į chorą. Choro pamokos įvyksta trečiadieniais, 7 val. vakare. Rengiamės prie savo koncerto ir vykti į New Yorką gegužės 20 d.

TEKO GIRDĖTI

Kovo 15 dieną Trinity College labai jausmingai savo poemas ypatingai gražiai deklamavo iš Tarybų Sąjungos poetas Yevtushenko. Buvo ir profesorius iš Queens College ir poetą perstatė.

Po programos už scenos su poetu pasisveikinome. Salė buvo pilna publikos, daugiausia studentų.

Mes džiaugiamės poetą asmeniškai pamatę. **E. B.**

LOUISĖS LAIDOTUVĖS

Louise Butkevičienė jau seniai sirgo širdies liga. Paskutiniais metais ji daug kartų turėjo pabūti ligoninėje. Na, ir kovo 5 dieną Hartfordo ligoninėje mirė.

Mes visi žinome, kad Louisė buvo puiki moteris, mokėjo gražiai sugyventi su visais žmonėmis, daug metų priklausė prie Hartfordo Laisvės Choro, Moterų Klubo, Literatūros Draugijos. Mylėjo pažangius laikraščius ir juos rėmė.

Draugė Louisė Butkevičienė buvo pasiruošus amžinajai kelionei: viską prieš mirtį sutvarkė ir popieriuj surašė, kaip jos lavonas turi būti aprengtas ir kur palaidotas. O jos didžiausias troškimas buvo, kad atvažiuotų Eva Mizarienė ir prie jos karsto pakalbėtų apie jos gyvenimo nueitą kelią. Ačiū draugei Mizarienei už išpildymą velionės prašymo. Ji iš New Yorko atvyko ir pakalbėjo.

Be to, Louisė gyva būdama davė suprasti, kad mes, likusieji gyvi, nesėdėtumėm ir nelauktumėm mirties, bet veiktumėme ir kovotumėme už geresnį gyvenimą, prieš išnaudojimą, ir gintumėme darbo klasės reikalus taip, kaip ji darė gyva būdama.

E. Brazauskiene ir L. Butkevičienė

Aš ir draugai Skardžiai, kurie gyvename jos name, esame dėkingi visiems dalyviams šermeninėje ir laidotuvėse. Didelis ačiū Eva Mizarienei už kalbą, Wilmai už giedojimą, Elenai už eilėraštį, taipgi visiems, kurie Louisę lankė ligoninėje ir namie.

Louisė Butkevičienė palaidota Waterburio lietuvių kapinėse. Ačiū Waterburio žmonėms už palaukimą mūsų kapinėse. Labai ačiū draugei Kazlauskienei už dalyvavimą laidotuvėse, nors pačiai esant silpnoje sveikatoje. Taipgi ačiū Connie Miller. O tuos, kurie Louisę geriau pažinote, prašome apie ją plačiau parašyti.

Elena Brazauskienė
ir
Tony ir **Ruby Skardžiai**

ATSIPRAŠOME

Praėjusio numerio "Laisvėje" užuojautoje mirus Louise Butkevičienei iš Waterbury draugų, buvo praleisti du vardai: Vincas Ruginskis ir Marė Ulozienė.

Adm.

ŠIRDINGAI DĖKOJU

Noriu išreikšti širdingą padėką visiems, kurie mane užjautė man susižeidus ranką. Dar ir dabar negaliu dirbti, bet tikiu, kad neužilgo skausmai praeis. Visiems, kurie telefonu skambino bei prisiuntė laiškus, esu dėkinga.

Ypatingai esu dėkinga Ievai Mizarienei, P. ir N. Ventams, Bill Malin, Anne Yakstis, A. ir F. Lupsevičiams ir Mildred Stensler.

Cia įdedu "Laisvei" $25 auką. **Sofija Stasiukaitienė**

Fairview, N. J.

RAGINA PAREMTI STREIKUOJANČIUOSIUS DARBININKUS

New Yorkas. — Nuo sausio 31 dienos Virginija valstijoje, Newport News, streikuoja 17,000 Shipyard and Dry Dock kompanijos darbininkų. Jungtinės Plieno Darbininkų Unijos narių. Nors tą uniją jie pasirinko valdiško National Labor Relations Board pravestu refendumu, bet kompanija atsisako uniją pripažinti ir su ja skaitytis.

Dabar Komunistų Partija išleido kreipimąsi, raginantį visas unijas streikierius paremti. Ji sveikina kovojančių darbininkų solidarumą ir pasiryžimą kovą tęsti iki pilnos pergalės.

BRIEFS

You are cordially invited to attend a program to be given by members of a visiting Soviet Good Will Mission.

Mr. Vladimir Buatoho who is a specialist on Chinese studies will lecture on Soviet-Chinese relations, Monday, March 26, at 7:30 P.M. in the Ukrainian Labor Hall, 85 E. 4th St., New York City. There will be refreshments and entertainment. Contribution: $2.00.

* * *

The Federal Government spends around half a billion dollars a year producing movies that few Americans ever see, according to Senator William Roth. He said: "The waste that's evident in the federal film factory must be stopped. The tax payer as co-producer of these 'classics' must be assured that tax money is spent on films that are truly educational."

* * *

Just as you give your car a chance to warm up in the morning before driving it, so must you do the same for your body before exercising it. A proper warmup helps prevent injuries like torn muscles and ligaments, strains, pulls, sprains and muscle stiffness. It also eases that most important muscle, the heart, gently into the more vigorous demands of exercise and gives it a chance to gradually adjust to higher workloads.

* * *

Have you made a will? If you haven't, you're not alone. A poll shows 55 percent of the population hasn't written wills. See a lawyer—and write your will. It will avoid a lot of trouble for people who will take care of you and it's much less costly too.

Ona Babarskas

At 65, Burt Lancaster is lashing out at money-hungry producers, mediocre directors and rubbishy films. Target Number One for the actor with more than 30 years in the business was the movie producer. the legendary Lancaster grin was absent as he said: "The men who put up the money are really interested only in something that has wide popular appeal because that's how fat profits are made." He also said that "The bulk of films today are made for sensational purposes."

Lancaster has refused many offers in recent years but now he is making a movie in Africa. He said: "It's a big film, full of action and courage. It's realistic with an almost documentary approach that follows the course of historical accuracy."

* * *

New York Aido Chorus started to learn a new song for its spring concert and went over the songs they are going to sing at Anthony Bimba's birthday celebration Sunday, April 1.

After the practice the whole chorus went over to Ona Babarskas' home to visit our well known activist, chorus member and its former chairman of many years—John Grybas. He has been ill for some time now. The Chorus brought him a gift and a card signed by all members, and spent a very lovely evening with him thanks to Ona Babarskas. It was a very nice dinner party she gave to the chorus with very special home made food. Ona is one of our best and hard working women. We appreciate her very much. And John Grybas is very lucky that he has a home with her. **Ilse**

John Grybas